

$150.

A 4427

Pellechet 380

Berlin 754

Parisiis, A. Caillaut, ca. 1492.

Secreta mulierꝝ et virorū
ab alberto magno cõposita.

2

Cribit philosoph' phōrum pṗceps quarto ethicorum Homo est optimū eorum que sūt in mūdo. Et mūd' sumit hic pro oībus cōtentis in spera actiuorū et passiuorum scz p elemētis z elemētatis. Isto p̄supposito pbatur propō sic. Illud ē optimū cui' generationis cause sunt nobilissime. sed sic est de hoīe. ergo zc. Maior pz: qz effect' sortit nobilitatē ex causis. Minor pbat de materia hoīs. Vñ materia hoīs scdz medicos ponit esse menstruū mulieris cū spermate viri: qz illa ambo intrāt ꝯpositionē hoīs. sicut lac coagulat sub materia casei. Sed phli naturales ponunt ꝙ mēstruū mulieris sit materia: et semē viri sit effect'. Ita ꝙ semen viri se habeat ad menstruū mulieris: sicut artifex ad artificium. Vt attestat Auerrois. vii. methaphisice in digressionib' de ydeis. Item phl's. v. methaphisice capitulo. x. dicit ꝙ sperma viri ad causā effectiuā reducit: et quocūqz modo dicat semp pz ꝙ materia hoīs est excellētissima z inter oīa semia nobilissima Scdo probat. illud est optimū quod in suis partibus assimilat corpori nobilissimo. sed hō est hmōi. ergo zc. Maior patet: quia assimilatio sequitur naturā rei. Minor probat: qz hō assimilat celo q̄ tū ad duodeci signa zodiaci: quorū tria sunt calida virtualiter: scz Aries Gemini Leo. Illis correspōdent tria mēbra in hoīe. scz cor/epar/et testiculi. Item tria sunt frigida. scz Cancer Thaur' z Virgo. Et illis corrñdēt intestina/vesica/ dyafragma Item tria sunt humida: scz Scorpio Aquari' et Pisces: quibus corrñdent cerebrū/stomach'/et pulmo. Item tria sunt sicca: scz Capricorn' Sagittarius et Libra: quib' corrñdent tria mēbra splen/fel/et renes. Vñ dicit phl's. xii. methaphisice: ꝙ totū celū est sicut vnū cōpositū cōtiguū. Igit debem' esse inclinati ad noticiā p̄ntis libri qui tractat de gñatione humana. Cui' causa efficiēs dicit fuisse Albert' magnus: qui sufficiēter tritus siue litterat' in experimētis a mulierib' informat'. Et maxime in libro de aīalibus qui priusꝙ totū mūdū cum alexādro circuiuit Librum de aīalibus ꝯposuit. Et supponit phl'ie naturali: qz est vnus liber de paruis naturalib' et nō pure naturalis: sed ptim medicinalis.

Titulus.

Incipiūt secreta mulierum z virorum ab alberto magno ꝯposita

Textus.

Dilecto sibi in christo socio et amico. N. clerico de tali loco vere sapientie z augmentū continuū vite presentis

Commentum.

¶ Iste liber cuius subiectū est contractū ad ens mobile: contra-ctum ad naturā secretoꝝ mulierū: vt ipsis infirmātibus possu-mus dare remedia: et ipsis confitētibus scire debite ad delictū.
¶ Et diuidit primo in duas partes: scꝫ prohemialē ꝛ executiuā Pars executiua ibi. Sicut scribitur ꝛc. Primo autor salutat personā cui scribit: dicēs. Ego Albertus morās parisius Dilecto tibi in xpo socio ꝛ amico. Ubi tangitur causa efficiēs/mouēs/et mota. mouēs fuit quidā sacerdos qui rogauit dñm albertū vt sibi scriberet librū de secretis mulierū. Et hoc ideo: quia mulieres sunt tpe mēstrui venenose: ita ꝙ intoxicāt aīalia per visum/et inficiūt pueros in cunis/et maculāt speculum bene tersum. et qñqꝫ faciūt coeuntē cū ipsis leprosū fieri. qñqꝫ cācrosuꝫ. Et quia malū nō euitatur nisi cognitū: ideo necesse est volētibus abstinere ꝛ cognoscere īmundicitiā coitus: et mlta alia que docentur in isto libro. Et sic albertus vidēs ꝙ iuste peteret: cōsensit ei. Et sic tan-gitur causa efficiēs mota cū intelligitur scribo ꝛc. ¶ Nota sapiē-tia est cognitio dei et perpetuorū effectuū. Et ideo dicit phūs in phemio methaphisice. De deo pprie nō est sciētia: sed sapien-tia. Ita nichil melius ē in hac vita: quia mediāte ipsa sumus felices Teste auerroy in prologo quarti phisicoꝝ. Ideo autor scribit continuū augmentū presentis vite. ꝛ bene scribit sibi ista: quia hō mediāte sapiētia redditur laudabilis deo et hoībus. ¶ Textus
¶ Cum vestra fauorabilis ꝛ gratuita me rogauit societas vt quedā dicantur a nobis de his que apud mulierū naturā ꝛ condi-tionē sunt occulta ꝛ secreta lucidius manifestarē. visa petitione vestra nulla pigritia a cōpilatione breuis ꝛ cōpēdiosi tractatuli de īpetrata materia me retraxit. Sed pusilla ꝛ iuuenilis mea mens q̄ secundū eius possibilitatē ꝛ tēporis oportunitatē ad ali-ena detrahitur. nichilominus vestro cupiēs satisfacere apetitui: hāc presentē epistolā in qua plurima de īpetratis īuenietis vobis in parte stilo philosophico ꝛ in parte medicinali put materie cōpe-tere videtur. Nam cōscripsi rogās vestrā constātiam vt in hoc ope ac negocio ꝯstans ac celās satis. Ne aliquem puerū tam in etate q̄ in maioribus ad presentia puenire pmittatis. Et si feceritis p-mitto vobis plura de his ꝛ aliis manifestare cū presenti opere arte cū medicinali trāsmittere q̄ prolixius dabo dño concedēte

Commentum.

¶ Hic ondit cām q̄ posset ipm excusare a labore huius facti. ꝛ pꝫ sentētia ex textu. Nota ꝙ autor dt ꝙ mēs iuuenilis ꝛ pusilla

ipm retraxit. vbi euitat arrogantiã: qr mẽs dicit parua q̃ paruis
z paucis cõditionib' cognitionis est ĩbuta. Unde ĩtellectus pro
prie nõ est paruus p se nec per accidẽs: qr ĩtellectus nõ extendit
per accidẽs extẽsione sue materie. Nota appetit' est triplex: scz
naturalis/aĩalis/et ĩtellectualis. Ad ppositũ dicit lrã appetitui
glosa: id ẽ naturali ĩtellectui. Unde ille sacerdos appetitu na
turali appetiuit cognoscere naturas mulierũ. Unde hoĩes a na
tura scire desiderãt. i. methaphisice. Item appetiuit appetitu
ĩtellectuali: qr vidit vtilitatẽ cognitionis earũ. Textus

¶ Sicut scribit. ii. de gñatione. Aĩaliuz generabiliũ gñatio sẽ
p,terna est in circuitu. Causam aũt sempiternitatis in gñatione
aĩalium oñdit p'hũs. ii. de aĩa dicens. Naturalissimũ operũ est
vnũquodqz sibi simile generare. quaten' diuino esse z ĩmortali
participẽt quod oĩa appetũt vt idem permaneãt. nõ idem in nu
mero: sed idẽ in specie. propter quod dicit cõmentator secũdo de
aĩa q solicitudo diuina cũ nõ potuit ipsum facere pmanere idẽ
in numero: miserta est ei in dando virtutẽ que potuit in specie
pmanere. Et subit. in hoc enĩ nõ est dubiũ quĩ meli' est habere
hanc virtutẽ q̃ nõ habere vel nõ esse. Commẽtum

¶ Hec ẽ pars executiua in qua autor psequit intentũ suũ po
nẽdo duas propõnes valẽtes sibi ad ppositũ. Et diuidit in tot
capitula z ptes quot patebũt p ordinẽ. ¶ Nota gñatio aĩaliũ
pfectorũ sempiterna est: qr talia sunt de pfectione vniuersi. i. ethi.
Sz dubiũ videt: qr quedã aĩalia sũt qñqz penit' corrupta. sicut
quedã vmes z musce in hyeme. Dicendũ q si corrũpunt in vno
climate tũc gñant in alio scdz albertũ et linconieñ. sup. i. poste.
Vel dicendũ q gñatio aĩaliũ q̃ sunt de pfectiõe vniuersi illa ẽ
sẽpiterna: sz stãte pria solutione. Dubiũ ẽ an illa aĩalia sũt de
pfectione vniuersi: qr meli' eẽt mlta aĩalia nõ eẽ q̃ esse. s. serpẽ
tes z alia aĩalia q̃ ĩtoxicãt. Dicit q bonũ est ea eẽ vt absorbeãt
ĩmũdicias terre: qr si nõ absorberẽt inficerẽt aerẽ z p 9ñs hoĩez
Vñ natura nihil sustẽtat sine cã rõnali. Ex textu pz q castitas
est pctm̃ nature: lz bonũ sit via moris z p̃cepto legis; qr p casti
tatẽ aliqd nõ gñat sibi sile. ¶ Nota p solicitudinẽ diuinã non
p̃t ĩtelligi de' qr ipe nõ curat pticularia scdz Auer. xii. metha. g°
p solicitudinẽ diuinã ĩtelligit corp' celeste qd de sui nãa appe
titu naturali appetit 9seruare ista ĩferiora. tñ mediãte regimĩe
ĩtelligẽtiarũ. vñ 9mẽtator. xii. metha. op' nãe est op' ĩtelligẽtie
nõ errãtis Utrũ gñatio aĩaliũ possz aĩalia 9seruare in eẽ spe

cifico sēp: Et dr ꝙ nō: qꝛ si sic gᵒ spēs eēt gn̄abil᷑. qđ est falsū: ꝓ͂litas pꝫ: qꝛ spēs est ꝑpetua. Dico q̄n generat̄ indiuiduū hoc ꝑ illđ: tūc gn̄atur nat̄a specifica sub eē hoc signato. et s̄cđꝫ ꝑtē lꝫ nō generet̄ s̄cđꝫ totū ābitū. Vn̄ nota ꝙ nat̄a occulte oꝑatur in vl̄ib⁹. vt đt Gilbert⁹ porritan⁹ in suis sex pꝛīcipiis in. c. i. scꝫ. c. de forma. Et qꝛ ꝓducē intēdit naturā vl̄em scꝫ hoīeꝫ in cōmuni vel equū. ꝛ tn̄ ꝓducit ꝑticulare vt sortē: qđ ꝓuenit ex eo. qꝛ īue nit materiā quandā ꝛ signatā hoc loco deter̄iato. et ideo si inue niret totā natutā simul ꝓduceret omnē hoīem sil᷑: sed qꝛ īuenit vnā portionē mēstrui hui⁹ vel hui⁹ mulieris: ideo ꝓducit hunc vel hunc hoīem particularē. Textus.

¶ Causa aūt quare ista aīalia et ꝑ̄cipue hoīes secundū eandē naturā ꝛ s̄cđm materiā et secundū numerū nō durāt. Dicit̄. ii. de gn̄atione ꝛ corruptione. Quorū subā corporalis nō durat: ꝗ scꝫ eſt corruptibil᷑ nō pn̄t reiterare eandē in numero. sed subā hoīs s̄cđm principia īdiuidui accepta est corruptibil᷑. ideo gn̄atio hoīs abicit̄. quare gn̄atio hoīm sempit̄na nō erit s̄cđm numerū. nichi lomin⁹ tamē generatio hoīm est perfectissima. quod probat̄ sic: quia homo est nobilissima creatura. quod pꝫ ex intētione phī in multis locis phīe. ꝛ ꝑ̄cipue in. ii. de aīa: qꝛ q̄to plures oꝑationes res habet tanto nobilior est. Non autē per rationē intellectiuā separat̄ ab vnoquoqꝫ viuentiū. vt pꝫ ibidē. Hoc etiā est de intē tione oīm phōrum: et ꝑ̄cipue boecii in. ii. de ꝯsolatione phīe vbi dicit ꝙ hoīes deo sūt sil᷑es mēte. Hoc ēt pꝫ in. ii. phicoꝝ. qꝛ mot⁹ capit naturā ꝛ spēm a termīo ad quē. Et ideo cū inesse naturā humanā in sorte vel platone vel in alio ꝑticulari hoīe existēte sit motus q̄ dicit̄ gn̄atio: ꝑfectissima erit ipsa inter oīm aīaliū generationē. Itē generatio est motus de nō esse ad eē. Esse aūt maxīe appetit̄. ꝛ ꝑ̄cipue ab hoībus: qꝛ hec inter oēs mot⁹ excellēs est in mobilitate. Et itellige de motu variāte aliquid sup quod mouet̄. per hoc excludit̄ primus mot⁹ qui est causa alioꝝ ꝛc.

Commentum.

¶ Hic probat ꝙ aīalia nō possunt permanere eadē in numero sed bene eadē in specie ꝛ precipue homines. Dubitat̄ vtrū idē indiuiduū ꝯcorruptum in numero possit regenerari. Et videtur ꝙ sic: qꝛ post triginta septē mille annos cōstellatio celi erit eadē per totū. sicut iam s̄cđm platonē ꝛ astronomos. Et ideo tūc nos erimus eadem in numero ꝛ sedebimus in hac vel in hac scola vel lectorio. sicut nunc scilicet in magno anno. Vnde plato

dixit q̄ post annū magnum deberet redire athenas ⁊ deberet ibi legere. Et ratio est: q2 tota cōstellatio veniet ita. Ideo redeūte eadē constellatione idem effectus redibunt. Dicendū stante sententia Auerrois ⁊ aristotelis quinto phisicorū. ⁊ in libro de generatione non est possibile. ex quo generationes illius nō possunt esse nunc immediate ⁊ corruptiones. ideo tempus mediaret. Et ideo vnum numero vna mutatione perditur numero. quinto phisicorum. Sed ad dubium primū est dicendum q̄ post annum magnum possibile est redire homines multum similes. sic q̄ vix possunt cognosci distincti cū nō sunt idem in numero Sed diceres stante eadē causa materie effect⁹ erit idem nūero verū est stante eadē mensura ⁊ materia eque disposita. sed sic nō est: q2 tēpus raptim transit et nō reuertit̄ idem numero: sed bene idē in specie. Et potest dici q̄ reuolutio hodierna nō sit eadem numero cū reuolutione que venit post mille vel quadringentos annos. q2 motus est ens successiuū. ¶ Dubitat̄ secundo vtrum vnū aīal possit perpetuari semp. Et videtur q̄ sic: quia possibile est īuenire aliquod cōplexionatū in quo elementa sunt reducta ad mediū: siue pportionē mediā. q2 oīs corruptio est a cōtrario. ⁊ illa cōtraria sunt pportionata in sūmo. ideo nō corrūpuntur. Sed q̄ illud sit possibile probat̄ sic: quia vbi est magis equale ⁊ minus equale ibi est equale simpliciter. Dico q̄ nō est possibile illud dare. quia omne mixtū mouetur per naturā elementi pdominātis. i. celi. Sed ad rationē vbi est magis et min⁹ ⁊c. verū est put equale sufficit. ⁊ prout est possibile. vnde mixtū equale in hūore scd͡z iusticiā est ponendū: sed nō est dare equale scdm quantitatē molis. quia terra semp predn̄atur plurib⁹ mixtis. Aliter dicendū: supposito q̄ tale mixtū scdm omnē equalitatem elemētorū sic ponderes: adhuc esset corruptibile ab extrīseco sc͡z a virtute celesti. q2 posset mediāte aqua frigida īfrigidari. ⁊ sic redire ab hoc sc͡z ab equalitate hūor̄ et ab hoc mundo corrūpi. Nota q̄ lrā dicit: hoīes sunt similes deo mēte. illud p͡z: q2 homo p scientiā fit diuinus. Seneca. Vir speculatiu⁹ est deo similis ⁊ amātissim⁹. p͡z p illd ii. metha. vbi dicit aristo. In hoīb⁹ ē delectatio pauco tpe q̄ intelligētie toto etno pficiūt. Et itelligit p hoc cognitionē dei ī qua ē maxia delectatio. Nota q̄ oīs delectatio fit p quandā similitudinē siue assimulationē cognoscentis ad cognitū mediāte forma exēplari ⁊ cognoscēti. g° q̄to plus hō cognoscit de deo tanto plus vel magis sibi assimilatur

Littera dicit. Inter omnes mot⁹ generatio est nobilior sumēdo motū pro tota eductione anime siue formatione fetus in vtero Et quomodo fit motus videbitur. ¶ Pro quo nota ꝙ motus est duplex. Quidā est motus qui abicit aliquid a substātia. sicut calefactio aque abicit frigiditatē de albo in nigredinē. Alius est motus qui nō abicit aliquā perfectionē a substātia motus. sicut motus celi qui nō facit aliquid corrūpi a subā celi. Modo gñatio est motus abiciēs aliquid a substātia rei. quia menstruū qḋ mouet ad formationē hominis transmutat. Vnde Auerrois .i. phisicoꝝ dicit in generatione hominis pars spermatis nō cessat corrumpi. ⁊ pars hominis generat donec tota forma compleat.

¶ Textus. ¶ Capitulū primū.

¶ Postꝙ sermo noster premissus ē de his que intentionē auditoris ad stili materiā inclinant oportunū est ad materiā operis descendere. Et primo de generatione embrionis videre. Iuxta quod notandū est diligēter memorie cōmendādum: ꝙ oīs homo q̇ generat naturaliē ex semie patris ⁊ mēstruo matris generat secūdum ītentionē oīm phōrū ⁊ medicoꝝ. Et dico medicoꝝ: qr aristo. nō posuit semē patris in substantiā fetus cedere: sed dicit fetū tm̄ procedere ex mēstruo. Et postea ponit ipm̄ vaporaliter exalare. Medici aūt dicūt totū semē tā ex parte pr̄is qḋ spma dr: ꝙ matris qḋ menstruū dr cedere in subāꝫ fet⁹. Cōmētū.

¶ Capitulū scḋe partis executie in quo vult aggredi materiā scꝫ ad ostendēdum generationē embrionis siue fetus. Nota controuersia est īter medicos ⁊ phōs. Nam phī dicunt ꝙ semē viri coniūctum menstruo mulieris habeat se ad menstruū mulieris tāꝙ artifex ad artificiū. Vnde sicut carpētarius solū est efficiēs et domus effectus: ita ꝙ materiā domus alterat ⁊ disponit: sic etiā sperma viri alterat menstruū mulieris ad formā hoīs. Et hoc ponūt ideo: qr vident ꝙ patre corrupto fit generatio homīs ⁊ trāsmutatō semis mulieris. ergo est ponere efficiēs patre corrupto ꝙ menstruū mulieris trāsmutet. Et qr finis ⁊ effect⁹ nō coincidūt: ideo sperma viri nō intrat materiā. Sed medici dicūt oppositū. dicūt ꝙ homo sit ex nobilissima materia: ideo oportet semen intrare sub materia fetus mulieris. qr menstruū mulieris superfluū est secunde digestionis. sed sperma viri est meli⁹ coctum ⁊ digestū. ideo oportet ipsum subintrare materiā fetus ⁊ substantiā: qr vident ꝙ fetus aliqñ assimilat patri in genitalibus ⁊ in multis aliis. hoc nō esset nisi ītraret substantiā fetus.

Item medici dicũt ꝙ in semine viri sit quidã spiritus gignẽs qui penetrat totam materiã seminũ cõiũctorũ: Et ille spiritus est formatiu⁹ oĩꝫ mẽbrorũ tanꝙ faber ferrũ cũ malleo disponit sic ille spũs dispõit ꝛ malleat oĩa mẽbra. ꝛ ꝑ ipsũ spiritũ saluat pricipiũ efficiẽs. sꝫ ipi phĩ ponũt sperma viri exalari vaporalit̃ quia matrix est membrũ valde porosum. et sic post formationeꝫ fet⁹ calor solis facit sperma viri exalare et recedere ex matrice per poros. Sed ꝙ sit porosa patet: quia puer per poros sumit nutrimentum. Etiam patet. quia est pellis: et quelibet pellis est porosa in aĩali. quia aliter sudor nõ posset exire sine pena: quod est falsũ: quia in calore pori aperiũtur: et tũc sudor exit: et tunc etiã exeũt pili per poros. ¶ Nota embrio est quedã massa carnea ex istis seminibus cõgregata: ꝛ ista massa carnea alteratur ad formationẽ fetus.

¶ Textus.

¶ His visis ꝛ accepta vna parte opinionis aresto. vel medicorũ videndũ est per quẽ modũ ꝛ quomodo illa semina recipiũtur in muliere. vnde mulier cũ in coitu fuit cũ viro similiter in eodem tẽpore mittit mẽstruũ in quo vir sperma: ita ꝙ ista duo semĩa in vulua mulieris cõcurrunt simul ꝛ vnũ alteri icipit ꝯmisceri concipit mulier. Cõcipere autẽ vocat̃ quãdo ista duo semina in matrice in tali loco deputato a natura ad fetũ recipiũtur. postꝙ vero illa duo semina recepta sũt: matrix mulieris claudit̃ tãꝙ bursa ex oĩ eius parte: ita ꝙ nichil de semine recepto põt ꝑdere Et cũ matrix sic vndiqꝫ fuerit clausa fit retẽtio menstruorũ in muliere.

¶ Commentum.

¶ Hic autor exequitur formationem fetus et primo facit hoc. secundo ponit notabile ibi Iuxta quod notandũ. Nota si vir prius emittit sperma ꝙ̃ mulier menstruũ: tunc nõ fit conceptio. Item si ambo simul emittũt. et si semina nõ sũt bene ꝯforma et bene disposita iterũ nõ fiet cõceptio. vt si semen viri nõ sufficienter fuerit calidũ. Et ideo qui raro coiũt cito generant: qꝛ sunt calidi valde. ¶ Nota vulua dicitur quasi valua: quia est ianua ventris: et eius vltima pars dicitur mẽbrana. q. membrũ ani. id est finis vulue et ita matrix claudit̃ sicut vna bursa: ita ꝙ scd̃m auicennam vna acus intrare nõ posset. quia gaudet ex calido recepto nolẽs perdere. ¶ Nota mulier emittit menstruũ et etiã recipit: et sic magis delectat̃ in coitu ipso viro. Sꝫ oꝛit̃ dubiũ. Vtrũ abscisis testiculis posset aliqs generare. Et videt̃ ꝙ nõ. qꝛ deficiũt vasa seminalia per q̃ vasa semen deferri debet

In oppositū expertū est, qꝛ thaurus abscisis testiculis generat. Dico ꝙ imo adhuc gñare possꝫ, qꝛ pōt emittere matiā sperma ticam licet nō eq̄ bene. Vñ si semen emissū ad terrā: ponēt ad matricē possibile esset ꝙ ꝯcipet. Vñ sepius ꝯtingit ꝙ in balneo vbi vir spermatisat muliere p̄sente ꝙ sine coitu ipsa ꝯcipit. qa vulua est maxīe attractiua: ꝛ qꝛ semen adhuc est vigorosū ꝛ nō exalatū: ideo pducē posset fetū. et hoc expertū est. Nā si catus spermatisaret sup saluiā ꝛ aliqs comederet de tali saluia: tunc ex illo spermate generarent̄ cati in ventre viri: qui cati per vomitum essent expellendi. ¶ Textus.

¶ Iuxta qd̄ notandū ꝙ menstruū in muliere nichil aliud est q̄ superfluū alimentū qd̄ in substātiā rei aliūde nō cedit: sicut est in viris sperma: ꝛ vocat̄ menstruū in muliere: ideo q̄a fluit in quolibet mense ad minꝰ semel cū mulier tāte etatis fuerit: hoc est tredecim vel quattuordecī annoꝝ: et vt freq̄ter accidit in decīoquarto. Et incipit fluxꝰ menstruoꝝ esse in quolibet mēse pꝓpter nature purgationē. Quibusdā vo accidit iste fluxꝰ in nouilunio. q̄busdā postea. ita ꝙ nō oēs mulieres ī eodē tp̄e patiūt̄ istū dolorē. Et dico dolorē: qꝛ in tali fluxu oēs indr̄ter patiūtur q̄dā plꝰ: q̄dā minꝰ: a q̄busdā vo trāsit diucius. ꝛ hoc scd̄ꝫ exigētiā ꝛ cōplexionē nature mulierū. ¶ Commentū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile: vtꝫ ī textu. Dubitat̄ quare fluxꝰ spermatis nō sit menstruosus sicut menstruū. Rn̄det̄ ꝙ sperma siue semen viri est magis decoctū ꝛ subtile: ideo natura nō libēter reicit: imo ꝯseruat ad gñationē siue ad nutritionē si indigeret fetus. ¶ Dubitat̄ quare vrina ꝛ stercorisatio ꝛ sudor non sequāt̄ motū lune sicut menstruū. Rn̄det̄ ꝙ vrine ꝛ imūdicie fiūt oī die ex superfluitate cibi scd̄m magnā grossitudinē ꝛ maiorē q̄titatē: iō opꝰ est ꝙ quotidie expelli debēt ¶ Nota iuuenes mulieres sūt multū h̄umide: iō libēter mēstruāt in pꝛīcipio mēsis. ꝛ seniores ī fine: qꝛ minꝰ h̄uide sūt. ¶ Nota ꝙ mulieres nigre minꝰ habēt de mēstruo q̄ mulieres albe. qꝛ oēs mulieres sūt flegmatice ꝯplexionis: tñ vna magis alia. Et quāto magis mulieres vtunt̄ cibariis delicatis ꝛ bene piperatis: tāto magis subtile emittūt mēstruū. Et oppositū est de paupibꝰ mulieribꝰ grossis cibariis vtētibꝰ. ¶ Nota autor poīt ꝙ in. xii. xiii vl'. xiiii. āno mulier īcipiat menstruisare. Rō est qꝛ tūc calor etatis puericie deficit: grā cuiꝰ nō pōt bene ꝯsumere h̄uidū nutrimētale. Vnde vsus. Adde decem ternis sic mulierū mēstrua cernis. Ad

quinquaginta durat purgatio tāta ¶ Nota q̄ mulier mediante mēstruositate purgat᷑: q̄r hūidū suꝑfluū recedit: a quo grossi hu/ mores resoluerent᷑ si manerēt: iō mulier nō est apta ad disciplinā ꝓpter grossiciē spirituū cerebri opilanciū ꝛ ebetantiū. Et nota q̄ coitus mulierib⁹ ꝑ tāto est ꝓficuus: q̄r suꝑfluū frigidū emitti/ tit᷑ ꝛ calorē recipiūt q̇ obtēꝑat eaꝝ frigiditatē. oppositū est ī viris Unde mulieres multū coeūtes nō sūt breuioris vite adeo sicut viri. hoc attestat᷑ natura passeris q̇ ꝓpt᷑ sepe coire morit᷑.

Textus.

¶ Sed ex his q̄ dicta sūt oriūt᷑ plura dubia. Primū ē. vtrū ille flux⁹ fiat per colorē sāguineū vel per aliquē aliū. Iuxta qd̄ no tandū: q̄ in oībus mulierib⁹ ꝓter q̄ in corruptis color mēstruorū est sāguine⁹ vt ī plib⁹. Et dico. in corruptis. i. in corruptis malis ꝛ viscosis hūorib⁹. In his enī sūt sepe mēstrua liuidi. i. plumbei coloris. Et nō loquor de corruptione castitatis: q̄r indr̄ēter siue ꝟgines fuerīt siue corrupte si tāte etatis fuerīt fluxū patiūtur Et signa ad hāc partem scʒ quomō mēstrua fluūt sūt plura de quibus postea dicet᷑. ¶ Commentum.

¶ Hic autor mouet quattuor q̄stiones scd̄ʒ ordinē vtʒ in textu. Nota flux⁹ mēstruorū ē sāguinei coloris. cā hui⁹ ē: q̄r mēstruū est superfluū scd̄e digestionis scʒ epatis: sʒ epar est organū ru/ beū sūme calidū. ꝛ ideo assimilat᷑ sibi suū passū ī colore ꝛ in for ma inq̄tū pōt. Sʒ ꝯtrauidet᷑ q̄ menstruū debeat esse albū. q̄r est sūme frigidū: ꝛ frigiditas ē mat᷑ albedinis. Rn̄deo scd̄ʒ albertū q̄tū esset de natura mēstrui tūc esset albū: sʒ q̄r eius ꝓducēs est rubeū scʒ epar ideo sibi assilat᷑. Tunc est dubiū quare sperma viri nō est rubeū cū tn̄ sit calid̄ ꝛ bene digestū. Dicit᷑ q̄ sperma viri de se est rubeū. q̄r est sāguis t̄cie digestionis. sʒ in testiculis dealbat᷑ ꝓpt᷑ frigiditatē testiculorū. ꝛ ideo nō spermatisat nisi ꝑ motū testiculorū calefiat. ¶ Nota color rubeus generat᷑ ex eo q̄r in humido terrestri humiditas per adustionē humidi cōsumit᷑ vt ptʒ in latere rubeo. Unde later ante cōbustionē nō est rube⁹ sed efficit᷑ ꝑ ꝯsūptionē hūidi a calido. ita q̄ t̄restre siccū ꝓdn̄atur Sic est de mēstruo mulieris: eo q̄ ē in epate hūidū calore epatis ꝯsumit᷑ in sicco terrestri: ideo qd̄ammō fit rubeū. Sʒ ī mulierib⁹ valde grossis ꝛ t̄restribus tantū est de hūido incōsūpto ꝛ de ter restri: q̄ eaꝝ menstruū est liuidū. i. nigrū. Terra enī nigra est. et q̄r eaꝝ menstruū est sūme terrestre. ideo sequit᷑ colorē terre. quia color est qualitas scd̄a derelicta a primis qualitatibus. exemplū

Sicut videm⁹ qn̄ calidū agit in humidū ꝛ nō ꝯsumit sufficient humidū: relinqt̄ color viridis: sicut ī piris ꝛ pomis. Et si frigidū p̄dn̄at color est albus: sꝫ si calidū p̄dn̄at relinqt̄ color niger. vt patet in pipere. ꝛ sic de aliis silib⁹. Scdm dubiū pōt esse vtrū menstruū fluat p anū ꝛ hoc more secess⁹: aut p vuluā: aut modo eiectionis vrine. Ad hoc breuiter est dicendū ꝙ p vuluā fluūt in specie crudi sāguinis ꝛ tenuis. ¶ Commentū.

¶ Hic auctor ponit scdm dubiū vt patet in textu. Et rn̄det ad dubiū ꝙ in mulierib⁹ multū corruptis quaꝝ anus ꝛ vulua sūt vnū foramen possūt menstrua fluere p anū; sꝫ stāte sanitate et bona digestione tūc nō fluūt per anū sed per vuluā. ¶ Textus

¶ Tercio dubitatur quare in mulieribus fluūt menstrua que sut supflua alimēti ꝛ nō in viris sperma: qd̄ etiā est superfluū alimenti. Ad hoc dubiū dicēd est ꝙ mulier est frigida ꝛ humida a natura: Vir autē est calidus ꝛ sicc⁹. mō de natura humidi est fluere. iiii. metheo. ꝛ maxīe hūidū qd̄ est in mulierib⁹ est aqueū sed in viris humidū est aereū. et ideo cū calor sp agat in hūidū et calor est naturalis Et cū natura nichil facit frustra. vt dicit .i. celi ꝛ mūdi. Et qꝛ calor in mulierib⁹ semp est debilis respectu illi⁹ q̇ est in viris: ꝛ cū totū alimentū in mulierib⁹ nō potest cō-uertere in carnē ideo nat̄a facit qd̄ meli⁹ est puidet nature de necessariis. et reliquū dimittit in locū quendā ī quo seruant̄ in muliere mēstrua. De illo. qdē in tantū dictū ē qꝛ maioris inqsi-tionis est ꝙ p̄sens expostcit negociū. ¶ Commentū.

¶ Hic mouet terciū dubiū ꝛ per se soluit vtꝫ in lrā. Nota ꝙ frigidissim⁹ virorū est calidior calidissīa muliere stāte eadē regi-one/digestione/ꝛ cibali nutritione ꝛ sic de aliis. Hoc dico notant̄ qꝛ vna mulier in ethiopia viuēs delicate: possꝫ eē calidior vno paupculo viro ī occidēte sp vtēte cibariis frigidissimis. Sꝫ ꝯtra videt̄ ꝙ mulier sit calidior viro: qꝛ calor fūdat̄ in sāguīe: sꝫ ī mu liere pl⁹ est de sāguine ꝙ ī viro: alias sāguis nō flueret q°tidie ꝛ ꝯtinue ī muliere: sꝫ sic nō ē ī viro. ergo ꝛc. Rn̄det̄ ꝙ vbi plus est de sāguīe bene digesto ꝛ decocto ibi ē maior calor: sꝫ sic nō est in mulierib⁹ ergo ꝛc. ¶ Nota lrā. d. ꝙ natura facit ꝙ meli⁹ est. Nō qꝛ nat̄a regit̄ ab intelligentia nō errāte. expellit. n. humidū grossū mulieris mediāte fluxu. Et videm⁹ expimētū qn̄ fuerit in corpe aīalis aliqs hūor gross⁹ nociu⁹ corpi: illū nat̄a ꝯtit ad ptes officiales corpis faciēdo scabiosos pedes ꝛ man⁹/ ne illud hūidū ledat mēbra pn̄cipalia .s. cor/epar/ꝛ alia ꝛc. ¶ Textus.

¶ Quarto dubitaret aliqs vnde veniret menstruū in muliere qñ est ī coitu cū viro: qꝛ dictū est supra qñ mulier ꝯcipit retēta sūt mēstrua. ergo si retēta fuerit mirū est vñ tūc fluūt in coitu Ad hoc dicēdū est ꝙ qñ mulier ꝯcipit retēta sunt mēstrua ꝓpter hanc cām finalē: vt de mēstruo retēto fet⁹ in vtero mulieris exi stēs possꝫ nutriri. Qñ autē mulier ē in coitu cū viro tūc ꝓpter magnā delectationē quā hꝫ: qꝛ ꝑ virgā virilē existētē in vulua nerui et vene exñtes in vulua ꝯfricant̄ ꝛ mouētur. et sic vulua dilatādo se mēstruū emittit. et hoc ē naturale respectu coit⁹: qꝛ ille coitus est naturał. est tñ quasi violentū respectu flux⁹ natu ralis menstruoꝝ. Jtē omni die de nutrimēto sumpto fit maťia q̄ apta nata est ad expellendū in coitu. Ex illo soluit̄ dubitatio quare mulieres īpꝛenate maxīe appetūt coitū. qꝛ appetit⁹ coit⁹ est ꝓpter abūdantiā materie supflue ab alimēto. Et ideo cum mēstrua sunt retenta et omni die aliquid aliud generat̄: mulier maxime appetit coitū. qꝛ ex eius materie abundātia vulua mu lieris calescit: et sic coitū appetit. ¶ Commētum

¶ Hic mouet quartū dubiū et soluit per se. Sꝫ dubiū est circa dicta ꝛ circa dicēda a quibus mēbꝛis in viris sperma abscindat̄ et similit̄ menstruū in mulieribus: sumēdo menstruū ꝑ semine qd̄ emittit̄ in coitu. et videtur ꝙ ab oībus membꝛis: quia fetus assimilat̄ parētib⁹ in omnibus membꝛis. Sed cōtra. si sic seq̄ret̄ ꝙ impfectus in membꝛis generaret in mēbꝛis impfectū qd̄ est falsū. Falsitas patꝫ per experientiā. si pater esset cecus/claud⁹ vel mutilat⁹ in digito nō sꝑ gñaret similē sibi. ꝯña patꝫ de se. Dicendū ꝙ in coitu illa seīa descindunt̄ a quattuoꝛ mēbꝛis pꝛī cipalibus. scꝫ a cerebꝛo/coꝛde/epate/et matrice in mulierib⁹. ꝛ a testiculis in viris et ex ꝯñti ex aliis mēbꝛis. sꝫ nō ab aliis ptib⁹ coꝛpis pꝛincipalit̄. ꝑ hoc ad instantiā d̄r ꝙ fet⁹ assiłat̄ parētib⁹. Dico ꝙ sufficit a pꝛincipalib⁹ put ista influūt aliis membꝛis ꝛ maxīe a cerebꝛo descindunt̄ ꝛ distingūt̄. Vñ videm⁹ multos co eūtes caput dolere ꝛ maxīe exsiccari in mēbꝛis ꝛ maxīe debilita ri in visu. ¶ Textus. Visis istis ad foꝛmātionē fet⁹ in matrice mulieris est redeūdū. p° maťia recepta ī matrice hꝫ naťā lactis sex pꝛimis dieb⁹. ad hūc coloꝛē lactis opat̄ caloꝛ natał ī spmate viri emiss⁹. ꝛ caloꝛ matricis: ita ꝙ ista maťia dealbat̄ sicut lac. deiñ illa maťia trāsmutat̄ ad naťā seu coloꝛē sāguinis spissi ꝛ aliq̄r bñ decocti: ꝛ h° ꝑ nouē dies: p⁹ea tūc ab isto tp̄e fit ꝯsoli datio in mēbꝛis fetus in xii. diebus.

¶ Istud est capitulū secundū partis executiue in quo reuertit ad formationē fetus successiue. Oritur dubiū. vtrū calor spermatis sit igne⁹ elemētalis vel sit calor celestis. similit de calore matricis zc. Hic sunt diuerse opiniones. sed cum aristotele in de aīalibus dicendū: ꝙ iste calor sit aīalis siue celestis. Ratio ē: qr calor elemētalis est destructiu⁹. sed calor celestis est saluatiuus aīaliū scđm Auerroim. xii. metha. xii. cōmento. Sed tñ dicendū ꝙ ille calor sit parti igneus et partim aīalis siue celestis. Unde calor igneus cōuertit simplicit in se sicut in contrariū. sed calor aīalis siue celestis est pmixtus cū humiditate z tpatus. et ille cōseruat mixtū. vnde quodlibet animatū viuū viuit in calido radicali et humido tpato. Itē dubiū est quae mēbra prio formāt et generātur in fetu. Hic dicūt quidā ꝙ epar: qr in epate fit nutritio prima et vegetatio spirituū. Et qr ab epate descindit prius semē ꝙ a corde: ideo videt epar primo generari. Sed cū aristotele dicam⁹ ꝙ primo cor gñatur: qr est primū viuens z vltimū moriēs. postea epar. postea cerebrū. et postea testiculi: et sic de aliis. Sed qñ dicit ꝙ in epate fit prima nutritio: dr ꝙ hoc ē verū ex cōsequēti. sed primo in corde habet fieri zc. ¶ Textus.

¶ Iuxta qđ notandū ꝙ scđm phm̄. vnūquodqz viuentiū consurgit ex quattuor elemētis. ideo qr in tali materia est materia terrea q̄ cedit in substantiā ossiū. similit aqua cedit in suū sitē: et sic de aliis. Postea vero solet facies forāri a natura. et dispō corporis scđm trinā dimētionē: scz longū/latū/et pfundū. et hoc fit p decē octo dies. Ab isto vero tpe īcipit natura fet⁹ cōfortari vsqz ad egressū. ¶ Nota ꝙ fetus mulieris ꝯficit in. xxiiii. dieb⁹ Et illud quod p sermonē longū dictuz est solet dici p quattuor ꝟsus. Conceptū semē sex primis crude dieb⁹. Est quasi lac reliquisqz noue fit sanguis ab inde. Consolidat duodena dies: bis nona deiceps. Effigiat: reliquū tps pducit adortū. Cōmentū

¶ Hic autor ponit vnū notabile vt ptz in textu: Nota ꝙ lrā dt. ꝙ quodlibet viuētiū est ex quattuor elementis. Hoc pbat qr ex quibus aliqs nutritur: ex illis est cōstitut⁹. scđo de aīa. sz ex eisdē nutrimur et sumus. ergo zc. Minor patet qr nutritio fit per calidū et humidū siccū frigidū principalit p calidū z huīdū Sz cōtra. quedā aīalia viuūt ex puris elemētis igit solū vnū elemētū est in ipsis. Añs ptz per hūc versū. Quattuor ex puris vitā ducunt elementis. Dicendum ꝙ simpliciter est impossibile

scdm aristotelē. Unde allec est mixtū ex quattuor elementis et nutritur in aqua mixta mediāte calore solis. Vñ allec in aqua pura viuere nō pōt q2 illa nō est nutrimentalis. Et ideo videm' pisces panem comedere in aqua. Itē in quolibet mixto viuente requirit terra que facit mixtum constare et durū esse: alias cito dissolueretur. Item requiritur ignis vt calorem habeat in quo vita saluatur. Etiam reqritur humidum in quo agat calidum Et requiritur humidū aeris. q2 spiritus generatur ex sāguine aereo. Item ossa sunt ex menstruo q̄tum ad grossiores partes menstrui q2 ossa materiā hoīs in esse conseruant. Si enī non essent ossa homo cito dissolueretur. postea de parte mēstrui magis aquea generatur cerebrū et medulla. de partibus autē magis aereis gñatur spirit⁹. et de ptib' magis igneis epar. ita q̄ quelibet membra in hoīe sūt in sua structione ex adiunctione alicuius elementi. Nota tet⁹ sic formaṫ q̄ q̄titas materie p̄existētis cōdensaṫ vel rarefit ad q̄titatem siue extēsionē debite forme/in longū/latū/et pfundū. Et qñ res gñabilis maior erit in q̄titate recorrūpenda est et tūc fit rarefactio materie. qñ vo erit minor tūc fit ꝯdēsatio sic ē qñ ex semine mulieris fit homo q2 tūc si maṫia seminis est maior recipiēte formā hoīs tūc p2ῑo calor naturalis et virt⁹ formatiua materiā ꝯdēsat et facit indurescere vsq3 donec apta sit forme: et tūc hoīe generato materiā augmētat īterim cū elemētis vsq3 ad q̄titatē competentē sibi Et oēs ille diuersificationes que p̄cedūt aīam in instāti gñatā debent esse indeteriate ante illud instās q̄uis oēs sint teriate per formā corrūpendā sed per formā menstrui. Tñ adhuc expectant aliā teriationē a forma generāda. scdm hoc glosaṫ littera que dicit Postea formaṫ facies scdm trinā dimensionē scilicet indeterminatā et indeterminabilem. ¶ Textus.

¶ Sūt aūt quidā qui penes qdlibet tps signatū ponūt regnare aliquē planetaꝝ. Et q2 scire hoc multū confert ad ea que hic scribunṫ: et ideo ne ignorātie mee illud neglectum ascribaṫ ex his aliqua declarabo. Notādū p2ῑo vt dicit auicena accidētia sūt in triplici genere: quedā enī materiā consequūṫ in ꝯposito et ei attribuūtur q̄dā forme quedā cōpositū ex materia ꝛ forma cōsequūtur Et cū hoc sit naturale ꝯpositū ex materia ꝛ forma tripliciter denoīabunṫ accidētia in ipso. Ex pte autē aīe sūt q̄dā accidētia vt virt⁹ eūdi et mouēdi. Et q2 scdꝫ intētionē quorūdā qui digne locuti sūt de natura. oēs virtutes quas aīa in corpe

complectit̃ illas ꝯtrahit a speris et corporibus supcelestibus.

Commentum.

¶ Hic autor īcipit determinare de successiua formatione fetus scd̄m influentiā planetaꝝ. Et primo p̄mittit quedā. scd̄o exeq̄t̃ intentū suū ibi. Ab vltimo enī. Nota. illa cōclusio format̃ ex littera. Fet⁹ format̃ successiue p planetas. idem pbat̃ sic extra litterā. Penes illud format̃ fetus qd̄ diuersimode influit fetui eē et viuere: s planete sūt hmōi igit̃ ꝛc. minor pt3. q2 huic īfluit viuē lōgo tpe. huic puo tp̄e vt p3 p ptholomeū ī cētiloq̄o suo ꝛ p eius ꝯmentatorē hali. Nota tūc planeta d2 regnare: qn̄ est in maiori vigore. s. qn̄ est in domo sua: hoc est in signo sibi cōformi et que sint domus planetaꝝ infra patebit. Nota aīa mouet corpus p hūc modū. aīa primo mouet̃ ab alio. s. ab appetibili: et sic mota mouet spiritus: q̄bus motis ipsi mouēt musculos qui moti mouēt mēbra. ꝛ sic pat3 ꝙ appetibile est principale mouēs

Sed dubiū est vtrū aliqd̄ accn̄s poss3 esse principiū alicuius subē principalit̃. Rn̄det galtherus burlarii sup quarto sniarū. ꝙ sic. pbat̃ sic. q2 illd̄ est agēs qd̄ corrūpit vnū ꝛ generat aliud. talis autē est hūoris indispō siue disproportio elementorū q̄ corrūpit formā hoīs ꝛ generat formā cadaueris qd̄ ē subā igit̃ ꝛc. Rn̄det̃ ꝙ humor notificās est q̄dā subā. nō enī sumit̃ humor pro accidēte sed capit̃ p materia hūida peccāte. ita ꝙ accn̄s nō corrūpit hoīem nisi ꝟtute sui subiecti. S3 qn̄ d2 subē nichil est cōtrariū. Dicit̃ ꝙ vꝝ est de ꝯtrarietate pfecta: tn̄ bene ꝯtrarietate diminuta q̄ sufficit ad corruptionē vnius ꝛ ad alteri⁹ gn̄ationē

Textus.

¶ Ab vltimo enī orbe q̄ motu diurno oēs speras inferiores recipit influūtur materie principaliter ꝛ radicaliter ꝟtutes essēdi ꝛ mouēdi. ꝛ ab orbe stellaꝝ fixaꝝ fet⁹ recipit ꝟtutē q̄ distīguit̃ in esse scd̄m diuersas figurationes ꝛ accn̄a. ꝛ illd̄ ꝯuenit ei inq̄tū est forma: sed etiā ꝯtrahit aliā ꝟtutē ab h⁹ orbe q̄ dat esse: ꝛ scd̄3 diuersas naturas huius orbis: post sperā stellatā ponitur spera saturni scd̄3 astronomos: et ab illa influūt̃ aīe ꝟtutes discernēdi ꝛ rōcinādi. Et postea spera iouis. ꝛ ab illa influit̃ aīe magnanimitas et plures aīe passiones. Et a spera martis influit̃ aīe aīositas ꝛ virt⁹ irascibilis ꝛ alia desideria aīe. Et a sole influit̃ virtus sciendi ꝛ memorādi. a venere motus cōcupiscētie ꝛ desiderii. a mercurio virt⁹ gaudēdi ꝛ delectādi. a luna q̄ est radix oī3 ꝟtutū naturaliū: virtus vegetādi. q̄uis hec ꝛ plura [illegible]

pcedunt. z cū ista sequunt̄ ex diuersis ptibus corporū celestiū tñ hec oīa aīe attribuunt̄. z nō solum aīe: sed etiā toti cōposito. qꝛ simplex nō potest sustentare accñs. Commētum

¶ Hic ostēdit quō aīe influūt diuersa accidētia a corporib⁹ sup celestib⁹. Nota ab vltimo orbe aīa capit esse in oībus q̄tum est ex pte sui: sed spera celi stellati dat eē distinctū aīe ab aliis ētib⁹ qꝛ ppter multitudinē stellaꝝ influit distinctū esse z distinctionē vnde scđm hoc q̄ stella special' respicit vnā aīam pluſq̄ aliā. iō distinctū esse īfluit cuilꝫ aīe humane: cui corrñdet distīcta stella Nota saturnus est prima stella erratica z grā sue influētie dat aīe virtutē discernēdi z rōcinādi. Et dicit̄ saturn⁹ quasi satur in aruis p contrariū. vnde cū sit frigidissim⁹ et siccus influit cari stiā ipso regnāte. Sed iupit̄ influit magnanimitatē. vñ iupit̄ fuit quidā vir qui expulit prēm suū a regno suo. Et dicit̄ quasi iuuās patrē per cōtrariū. Et illud attributū est vni planete qui magnanim⁹ est p influentiā: ita q̄ puer nat⁹ eo regnāte fit magnanim⁹. Sed in venere nascunt̄ luxuriosi. Sed mars ē malignissim⁹ planetaꝝ et dat virtutē irascibilē. Sed sol est optim⁹ planetarū influēs scientiā et memoriā. vnde sub sole nati sunt felices z amabiles. Sed mercuri⁹ dicit̄ quasi mercatoꝝ kyrios: .i. dñs. Sicut enī mercator dicit̄ esse gaudios⁹ z affabilis: sic et ille planeta est beniuol⁹ gaudiū et delectationē infundēs. Sed luna influit virtutē vegētādi z nutriēdi: qꝛ est infim⁹ planetaꝝ ideo īmediatius agit. Itē lrā dicit. accñs in simplici essētia nō sustentat̄. Causa est: qꝛ accñs egredit̄ de natura subiecti nō solū magnitudinē subiecti siue cause materialis: sed etiā magnitudinem cause efficiētis. ideo compositū scđm vnā partē est causa materialis et scđm aliā partē est causa effectiua. Et qꝛ in simplici nō est cōponere: ideo simplex nō est subiectū accidentiū et maxime accidētium realiū. q̄uis tñ essentia simplex posset esse subiectū suorū modoꝝ essendi. sicut materia prima est subiectū sue potētie que ē suus mod⁹ essendi pprius z formalis. Ex quo pꝫ q̄ accidētia potētie nō sunt accidētia solius anime: sed sunt accidētia totius cōpositi. Sed dicunt̄ aīe sic: qꝛ insunt corpori p animā principaliter. Textus.

¶ Nūc vo ex pte corpis ꝯsilr̄ est notādū. Et pm̄o de creatōe vl' forātione corpis qđ ex ēbrione creat̄ z format̄ p effect⁹ et opationes stellaꝝ q̄ planete dicūt̄. Pm̄o enī matia ēbrionis vel hoīs gñandi ꝯpressa z coagulata p frigiditatē z siccitatē satni dispo

nif. z huic matie a satno virt⁹ influit vegetatia et mot⁹ natu ralis ascribit. z tūc patebit in tali materia opatio aliqualit de/ bita. Et iō medici dicūt φ post lapsū spmatis in matrice primo mēsis in gñatione z in tpis successiōe scdz exigetiā nate semis saturno ascribit: qz sua frigiditate z siccitate semē constrigit et consolidat. Commētum.

¶ Postq̄ autor posuit accidētia ppria aīe mediātib⁹ corporib⁹ celestib⁹. gñter exequit de accñtib⁹ corpis. Nota frigidi ē strigere z gdēsare. vt pz in experimēto. vt si accipiat olla plena aque z ponat ad locū frigidū: aqua minorat sic φ gprimit. Sz calidi ē extēdere. vt calor ferri facit ferrū extēdere. Itē calor in aqua bu liēte ipam extēdit z rarefacit in dimēsionib⁹. sed qz satnus ē fri gidus et sicc⁹ iō assimilat terre. ideo materiā gdēsat z cōprimit Vñ vlus. Est frigid⁹ sūme saturn⁹ siccus z asper. Nota dubiū vtrū aliqs planetaꝝ posset īfluere frigiditatē. Et videt φ non qz. scdo celi dr. stella īfluit motū z lumē: sz tā mot⁹ q̄ lumē cale faciūt g° zc. Rñdeo φ oīs planeta īfluit calorē. sed vnus plus: alter minus. Vñ saturn⁹ et luna mīme īfluunt calorē respectu aliorū planetaꝝ. Textus.

¶ Sed ex isto stati orit dubitaº: qz alicui pt esse dubiū vtrū sa/ turnus regnet in cuiuslz ēbrionis conceptōne: z si nō tunc mira bile est quod dictū est. Commētum

¶ Hic mouet dubiū: et ē illud. Si dictū esset verū sequeret φ saturn⁹ semp regnaret: z hoc essz mirabile. gña nō probat in lrā sed de se pz: qz oī die fiunt gceptōes pueroꝝ. Textus.

¶ Circa qd notandū φ matia pria subiecta ē corporib⁹ supcele stib⁹ z eoꝝ motib⁹. et hoc est qd dicit phūs in prīo metheo. φ oīa īferiora causata sūt a supiorib⁹. et ab ipsoꝝ motib⁹ gubernant Et ideo necesse ē φ ista īferiora pticulariter z vniuersalr respi ciant a supiorib⁹ ītelligēdo de vlitate corporis toti⁹ supcelestis. vlīter enī ista īferiora respiciunt a supiorib⁹: qz nichil fit de mā elemētali nisi ex vtute corporū supioꝝ. ideo dt gmētator. xii. me thaphisice. qz natura nō agit nisi gubernat a corporib⁹ supcele/ stibus. hoc ē ab ītelligētiis. pticulariter enī aliqd fit in istis īfe/ riorib⁹ a causatiōe superioꝝ: qz vna pars celi apta nata est ītro ducere talē formā determinatā et specialē. alia vero aliā formā et illud totū videt esse de intētione gmētatoris. i. de gñatione z corruptione. vbi vult φ gñatio elemētoꝝ et partiū ipsaꝝ ad in/ uicē est ordinata: et cōseruat per motus corporū supcelestiū. z p

mot⁹ elemētoꝝ q̄ ꝯcurrūt gn̄aliter ad gn̄ationē mixtoꝝ. Addit aūt ꝯmētatoꝛ ꝙ indīdua aīantiū ꝛ plantarū sūt determīatarū causaꝝ. et sunt determīata ad eē. ꝛ ita tam ad esse ꝛ̄liter ꝙ̄ pticularit̄ īferioꝛa a supioꝛib⁹ respiciunt̄. Cōmentū

¶ Hic auctoꝛ soluit questionē motā. et pr̄io ponit quandā solutionē. scđo applicat eam ad ꝓpositū ibi. et ideo cū materia ꝛc. Nota natura celestis respicit determīate elemēta: qꝛ ī vna pte generat ignē: et in alia corrūpit aquā. sicut videm⁹ ꝙ signa hyemalia faciūt generare aquā plus in septētrione. sed signa estiualia pl⁹ faciūt gn̄are aerē vel ignē ī estate. Nota lr̄ā d̄t coꝛpa similiū partiū. vnde ille partes dicūtur similes quarū quelibet suscipit p̄dicationē totius. hoc ītelligēdo de partib⁹ q̄titatis sicut quelȝ pars ignis. Et ignis etiā hȝ ptes diuersaꝝ rationū. sicut materia ignis ꝛ foꝛma. modo gn̄atio partiū similiū coꝛpū que sunt in elemētatis ꝛ elemētis reguntur et determinata sunt per motū coꝛpoꝛū celestiū. Idem est dicendū de planetis et indiuiduis animātium. Et ideo contigit ꝙ in vna parte terre hoīes moꝛiunt̄. et si essent in alia ibi possent retinere vitam eoꝛū: qꝛ si aliquod mixtū fuerit nimis calidum in regione nimis calida illud debet poni ad regionē frigidā vt eius caloꝛ obtēperetur. et tunc illud sanitati restitueretur. Textus.

¶ Et ideo cū materia pꝛima sit subiecta coꝛpoꝛib⁹ supcelestib⁹ necesse ē ꝙ capiat foꝛmā alicui⁹ speciei determinatā ab aliqua parte speciali celi. ita ꝙ nō potest eā recipere a coꝛpoꝛe celesti in cōi: eo ꝙ tale coꝛpus respicit istā materiā vel istā foꝛmā indifferēter. Nam qua rōne daret illā foꝛmā: eadeȝ daret ꝛ alias. quia omnes foꝛme que sunt in potētia in materia pꝛima et in pꝛimo motoꝛe sunt in actu. vt dicit cōmentatoꝛ. xii. metha. ergo cū materia sufficiēter disposita est necesse est eē aliquaȝ determinatā partē in pr̄io moꝛtoꝛe pr̄io spāliter respicientē materiā ad hui⁹ determīate foꝛme susceptionē. Et ideo nō sufficit agens particulare phisicū stante cōmuni influētia et cōi actione coꝛpoꝛum celestiū. Et illud patet ex eo qꝛ postq̄ semē est decisū gerit in se vim illius a quo est decisum. Et illa virtus nō gubernat̄ a coꝛpoꝛibus supercelestib⁹ vniformit̄. ita ꝙ nō magis gubernet̄ ab vna parte celi q̄ ab alia. īmo hoc mō destitueret̄ in sua ꝓpꝛia actōne. ꝛ per ꝯn̄s a fine. ꝛ illud est de ītentione aristotel̄ scđo de gn̄atione ꝛ coꝛruptōne. vbi dicit ꝙ adueniēte sole redibunt animalia: et recedēte sole animalia peribunt. Illud autē apparet

ex intẽtione cõmẽtatoris.ii.metha.vbi vult ꝙ materia prima primo nõ recipit omnẽ formã indifferẽter. sed primo formas elemẽta-les. et mediãtibus istis oẽs formas mixtorũ. Ille aũt ordo for-marũ nõ potest esse nisi ab aliquo specialiter materiã gubernãte quãtum ad receptionẽ formarũ. Commẽtum

¶ Hic autor applicat ad propositũ istam solutionẽ. et primo in generali. scd'o in speciali ibi. & per hũc modũ. Nota motor prim9 est duplex. Quidã est motor primus vt ipse deus gloriosus. Et preter illũ motorẽ est ponere aliuz motorẽ primo cõiunctũ. Vñ ph'i ponunt octo speras et nouẽ motores. ideo qꝛ quelz spera hz sibi propriũ motorẽ. Et pter illos motores est dare vnũ motorẽ simpliciter imobilẽ qui nõ mouet imediate: sed mediãtib9 aliis motorib9 cõiunctis. Modo lrã autoris sic intelligit. o?s forme in materia cõposite sunt de primo motore semp simpliciter et in actu. Vñ linconiẽsis sup p.imo posteriorum dt: ꝙ effect9 primo hz esse in suis causis. et maxime effect9; sed in se hz esse virtualiter. Nota pticulare agens sub influẽtia ꝯmuni potest educe formã determinatã: qꝛ oĩs causa prima determinate respiciẽs aliquã formã plus influit ꝙ̃ pater vel mater. Et ideo agens pticulare nõ pducit sine detminate agẽte. Itẽ lrã dicit: semẽ decisũ habet vim illi9 a quo est decisũ. Ex quo dubitaret aliquis vtrũ semẽ decisum esset aĩatum. Et videt ꝙ sic: qꝛ semẽ inꝑtum est in prẽ tũc est viuũ vitã patris habẽs. & sic hz eandẽ naturã in matrice ibi erit viuũ. Hic rñdeo ꝙ semẽ fusum in matrice nõ est viuum formaliter: qꝛ nec est plãta nec aĩal: sed est viuũ virtualiter. qꝛ me-diãte spiritu sibi interueniẽte operat vitam. Sed diceres cũ sit inaĩatum quõ producit aĩam. Dicendũ ꝙ mediãte matrice que est aĩata mediãtibus virtutib9 propriis aĩe. Item nota penes stellas & planetas specialiter repñtãtes specialẽ influẽtiã diuer-sificant ymagines hominũ scd'm albertũ. Et ideo quãdoqz cõ-tingit ꝙ homo cũ capite vni9 porci generat: qꝛ aliqua stella tũc dominat que influit talem dispositionẽ. Et sic est expertũ ꝙ in lapide aliquo facta est ymago scorpionis vl' serpẽtis: qꝛ aliqua stella vel cõstellatio respexit ipsũ et sibi ĩpressit illã figurã. Et ex hoc cõtingit ꝙ ymagines aliquorum signorum sculpte in lapidib9 hñt curare ĩfirmitates. sicut recitat hali in centiloqo ptolomei et vidit ꝙ ymago scorpionis sculpta curauit lesionẽ factã in sa-tellito a scorpione aĩali. Et sic videm9 ꝙ quãdoqz aliqua cor-pora mortua sepulta: scz hoĩes centũ annis vel ãplius iacent

sine icineratione. z hoc fit per naturā stellaꝝ respicientiū illud cadauer qd̄ cōseruat sine icineratione z ꝯbustione. ꝑterea ex hoc pꝫ ꝙ quādoqꝫ optimi amici fiunt iimici vna causa agēte particulari. z hoc accidit ꝑ influētiam planetaꝝ repugnantiū quib⁹ ipsi sunt subiecti. Textus.

¶ Et per hūc modū manifestat̄ esse de saturno ꝓpositū. scꝫ ꝙ habet dispone materiā et iⁿtroducere talē formā. sed ꝙ saturnus sic semꝑ dicit̄ regnare in ēbrionis ꝯceptione: sic ītelligit̄ ꝙ suū regnare in hoc loco nō sumit̄ pro alio ꝙ̄ īfluere talē dispōnem que ab alia parte celi nō est nata influi. Et ideo si in tali hora noctis, vel diei non dicat̄ regnare saturn⁹ hoc est ex eo qꝛ cessat virtus sua: sed aliqs alius planetaꝝ vel stella apta nata est influere talē dispōnem in materiā quā saturn⁹ īfluere nō potuit. qꝛ actus actiuorū sunt in pacīēte bene ꝑdisposito. Et si aliquis quereret cur ita fit ꝙ omnia tali cursu currāt. Respōdeo ꝙ sic sunt ordinata apud deū qui primordinalit̄ oīa disposuit secūdū ordinationē sublime z cuilꝫ virtutē propriā secunduꝫ exigentiā sue nature ministrat. Commētum

¶ Hic applicat solutionē ad propositū suū in speciali. Nota ꝑ textū soluit̄ dubitatio directe in forma quādo sic arguebat̄. Si primus mēsis attribueret̄ saturno: ita ꝙ ille regnaret in principio ꝯceptionis tūc semꝑ regnaret saturn⁹. Dico saturnū regnare intelligit̄ duplicit̄. vno mō influētia generali. alio mō influētia speciali. modo dicit̄ ꝙ saturn⁹ regnat omni die īfluentia generali. sed regimē speciale saturni est qn̄ fuerit in domo sua. et tunc hꝫ maiorē influentiā. Nota saturn⁹ est frigidus z siccus. ideo hꝫ īfluere semini humidū et calidū que sibi cōtrariant̄ virtualiter. vnde omīs actio fit grā cōtrarietatis: qꝛ simile additū alteri nō agit in ipm. Vnde agēs z patiēs in principio actionis sunt dissimilia: sed in fine sunt similia. qꝛ omne agēs assimilat̄ suo passo inꝙ̄tum potest mediāte sua virtute. qꝛ omē agēs naturale agit in suū cōtrariū scd̄m vltimū sue potētie. vt pꝫ. i. celi Nota lrā dicit. act⁹ actiuoꝝ zc. Hoc pꝫ ex signis manifestis. Est eni quidā piscis gn̄alis qui vocat̄ scorpio. ille īficit manū piscatoris ꝑ rethe z nō īficit rethe: qꝛ rethe nō est dispositū ad hoc zc. Item sol calefacit aerē et nō orbes ipsos scꝫ īferiores se: ꝙ̄uis sint sibi propīquiores. hoc ē ꝓpter indispōnem materie. Et ideo peccauerūt dicētes. Quodlꝫ fieri ex quolꝫ. hoc nō valꝫ: qꝛ prim⁹ actus ꝓprius hꝫ fieri in ꝓpria materia sibi disposita. Itē nota

q̄ ꝓprie dispōnes nō corrūpunt̄ in aduētu forme. Et ex hoc de-
struit̄ opinio q̄ ponit q̄ postq̄ materia mēstrui ē disposita. ⁊ qñ
hoīs forma itroducit̄ tunc dispōnes prime corrūpunt̄. Hoc nō vꝫ
q2 tunc dispōnes frustra p̄cesserūt. Unde dispōnes sunt mediū
recipiēdi illud qđ fit de potētia materie. Nota autor in littera
oñdit se eē catholicū in hoc q̄ ponit deū primordinalit̄ sit omīa
disposuisse. Unde phī mere naturalit̄ loquētes sic habēt dicere:
q̄ ab eterno sic deus disposuit planetas et stellas ⁊ nō de nouo
et ideo ꝯmētator primo celi dicit. si vna stella fieret de nouo in
celo: totū celū periret ꝓpter illā inordinationē q̄ fieret per illam
stellā: et oporteret q̄ celū nō moueret. Textus

¶ Post hec q̄ dicta sūt iupit̄ aduenit sua grā ⁊ virtute sua ma
teriam disponit ad susceptionē forme mēbroꝝ et caliditate sua
v̄tuali ⁊ causali materiā fet⁹ cōfortat et sua huīditate replet q̄
fuerīt desiccata v̄tute satni in primo mēse. ⁊ sic ioui attribuit̄
secūdus mensis. Commētum

¶ Hic autor exequit̄ de aliis planetis q̄tū ad formationē fet⁹.
Sed videt̄ q̄ planete nō formāt sic materiā fetus: q2 int̄ cām
et effectū dꝫ ēē ꝓportio. ⁊ sic sequeret̄ q̄ embrio generat⁹ esset
ꝑpetu⁹: cū ipsi planete sint ꝑpetui. Dicendū: lꝫ cause p̄icipales
remote sint perpetue: cū cause propīque sint corruptibiles. ideo
corrūpitur fetus. Textus

¶ Tertio aduenit mars q̄ sua caliditate ⁊ siccitate format ma
teriā: diuidēs a laterib⁹ brachia, et diuidit colū a brachiis ⁊ ca-
put format. et huic operationi attribuit̄ tertius mensis.

Commentum.

¶ Nota mars est calid⁹ et siccus ⁊ iō ipse hꝫ formare crura et
brachia q̄ sunt sicca. Oportet. n. q̄ calor sufficiēs cōgregat ꝑtes
t̄restres siccas si debēt fieri crura ⁊ brachia. Nota ex lrā hēmus
q̄ caput format̄ prius a marte q̄ cor a sole. Hui⁹ causa est scđm
medicos. q2 in capite sunt oīa p̄icipia vite: ergo primo format̄.
Sed aristo. ponit q̄ cor p̄io format̄: q2 cor influit oībus mēbris
et hꝫ se in corpe sicut rex in suo regno. Rex eni solet habitare in
medio regni vt ibi preseruet̄: sic et cor in medio corporis vt ser-
uetur a lesionib⁹. Textus.

¶ Quarto tp̄e virt⁹ solis aduēit: forās īprimit: cor creat: et aīe
sensitiē motū dat. Et hoc ē verū scđꝫ ītentionē medicoꝝ et quo-
rūdā astronomoꝝ. tñ scđꝫ ītentionē aristo. cor īter oēs ꝑtes gene
rādas gñatur p̄io. et v̄tute eius oīa alia mēbra nascunt̄. addūt

enī quidā ad istā pticulā dicētes: q sol ē radix toti^s vtutis vital' z tali opationi quart^9 mēsis ascribit. Cōmentū.

¶ Itē philosophi ppter illum textū ascribūt generationē hoīs soli dicētes. Homo generat hoīem z sol. vt dicit phūs. ii. phicorū quia a sole virtus radicalis dependet. Cōtra si sic sequeret q homo deberet dici celestis z solaris creatura. qz effectus ab eodē denoīationē sumit a quo habet entitatē. Dicēdū q sol est causa remota. ideo nō sumit denominationē ī effectu a sole zc.

Textus.

¶ Quinto tpe. quedā exterioꝝ mēbrorū venus sua virtute pficit et quedā exteriora format. s. aures/nares/os/z virgā virilē in masculis. et pudibūda. s. vuluā/mamillas z alia mēbra in femellis. manuū et peduz separationē facit etiā digitorū. Et isti quintus mēsis assignatur. Commētum

¶ Nota venus est beniuol^9 planeta: et est virtualit calidus. iō pficit mēbra exteriora. s. os/aures/et testiculos. sed videt q testiculi debeāt primo generari qz sunt pricipalia mēbra. sicut cor z caput mediātib^9 quib^9 se natura cōtinue saluat. Dicit q testiculi nō sunt ita pricipalia mēbra sicut cor et caput: qz videmus testiculis ablatis adhuc viuere hoīem. sed capite abscisso z corde ablato vlteri^9 ibi nō esse vitā videm^9. Textus

¶ Sexto tpe. influētia et regnātio mercurii īstrumenta vocis format supcilia ꝯponit. oculos fabricat. capillos crescere facit. z vngues pducit. Et isti opationi. vi. mēsis attribuit. Vñ vers^9. Instrumēta noue sūt guttur ligua palatū. Quattuor et dētes z duo labra simul. Textus.

¶ Septīo tpe luna opationi finē īponit. replet enī sua hūīditate āgustias carnis et aurigenas carnes supficiē cōplet. ven^9 vero z mercuri^9 humiditatē tribuētes: toti corpori nutrimentū dant. Et isti opationi dat^9 est. vii. mēsis Cōmentū.

¶ Itē nota luna replet poros carnis: z facit fetū esse planū in supficie scz in cute. Itez si aliquis puer nasceret in. vii. mense ille moreret: qz nō est adhuc debite format^9 z cōsolidat^9, g^o zc.

Textus.

¶ Postea influētia saturni cui octau^9 mensis ascribit. Et ille saturn^9 multū infrigidat^9 z exsiccat. et per ꝯñs cōstrigit fetū. et ideo aliq astronomi ponūt fetū gñatū in. viii. mēse moribundū vel mortuū esse. vt in sequētibus manifestabit. Deide in nouo mēse dñatur iupiter q sua caliditate z huīditate fetū letificat

Et fetus qui gñatur in isto mense est fortis ꝛ bene dispositꝰ et longe vite. ꝛ est fortis grã coloris: et longe vite grã huiditatis.

Commentum.

¶ Hic autor ponit in quo mense saturnꝰ habet suũ dominiũ. Et dicit ꝙ saturnꝰ in octauo mense hꝫ influere. Et nota ꝙ si in aliquo mēbro deficiēte pueri nascunt̃ vel generãt̃ cũ quattuor digitis in manu vel cum tribus: hoc est ꝓpter defectũ materie. Similit̃ si generaret̃ cum sex vel septē digitis hoc esset ex abũdantia materie.

Textus

¶ Est aũt adhuc notandũ ꝙ mēbra corpis organici duodecim signis zodiaci attribuũtur. Primũ ergo signũ totius spere celestis est aries. in quoquidē signo sole exñte tpato fit calidũ ꝛ humidũ: et tũc est motꝰ ad gñationē. Et ideo motꝰ solis in ariete dicit̃ principiũ vite. et radix virtutis vitalis. ꝓpt̃ea arieti attribuit̃ caput in hoīe ꝛ eius ꝯditiones. Nã aries in celo est dignior pars celi. qꝛ est principiũ diuisionis spere per duodeci signa. sic caput in hoīe vocat̃ dignior pars corporis. et ideo merito arieti est assignandũ. Et qꝛ sol currēs in hoc signo calidum et humidũ nature mouet: ꝛ ideo caput in hoīe dꝛ pricipium spũs vitalis

Commentum.

¶ Postꝙ autor oñdit influētiã planetaꝝ et stellarũ respectu fetus: nũc ꝯñter ꝓsequit̃ de effectu signoꝝ. Nota aries est calidꝰ et humidꝰ: ꝛ corrñdet veri. Uer eni est calidus et humidꝰ. ꝛ tunc aĩalia maxīe appetũt coitũ: qꝛ tũc augmētat̃ calidũ ꝛ humidũ grã solis exñtis ĩ ariete. ꝛ maxīe in viris tũc est appetitꝰ. Propter hoc etiã mater eccl'ia statuit ieiuniũ magis in illo tpe ꝙ ĩ alio tpe ꝓpter luxuriã illo tpe restrīgendã: qꝛ tũc hoīes cõstricti hyeme reuertũt̃ ad vigorē. Uñ vsus. Marte mares: februoqꝫ canes: mayo mulieres. Nota aries hꝫ dñari super caput in quo vigēt oēs potētie aīe ꝑ tanto qꝛ ipe aries est pricipiũ vital' operationis: sic ꝛ caput in quo vigēt omnes potētie aīe. ꝛ ideo medici dicũt ꝙ virtus vegetatia corpis est in capite pricipaliter ꝛ determinate: sed ĩ corde originalit̃. Sed dubiũ est vtrũ vita magis cõsistat in corde ꝙ in capite. Et videt̃ ꝙ in capite. patet per auicennã qui dicit ꝙ vidit arietē ambulãtem corde extincto. hoc eē nõ posset nisi vita haberet principium de capite. Sed contra hoc est auerrois in. vi. phisicoꝝ qui ipm deridet dicēs se vidisse arietē currere hinc inde abscisso capite. Uñ auerrois vult ꝙ vita principalit̃ et originalit̃ sit in corde: sed ex consequēti in capite.

Sed medici sūt multū sensuales: ꝛ hoc ideo qꝛ vident in capite esse sensus ꝟtutū: ideo dicūt vitā ꝯsistere in capite pꝛincipaliter sꝫ nō est ita īmo in corde. Sꝫ qd dicemꝰ ad autorē in littera qui dicit ꝙ caput est nobilioꝛ ps corpis. Dicēdū ꝙ hoc est verū scdꝫ apparentiā et maiorē operationē spirituū vitaliū: qꝛ in eo apparent magis opationes vite ꝙ̄ in corde. Unde nō dubito quin natura nobiliorē ꝛ meliorē partem corporis collocauit in medio corpis. nā cor est pꝛimū viuēs ꝛ vltimū moriēs. hoc nō esset nisi cor esset pꝛincipalissimū membꝛū corpis. ¶ Textus.

¶ Thauro quidē colliū / humeri / ꝛ scapule gemini attribuūtur. cancro manus ꝛ bꝛachia. leoni quidē pectus ꝛ cor ꝛ dyafragma. Virgini stomachus ꝛ intestina ꝛ coste et lacerti attribuūtur. Et hoc videtur esse medietas corporis scdm cursū medietatis celi. videlicet vt a parte septētrionali est ānotata Libꝛa vero scdaꝫ partē corporis respicit. s. renes. ꝛ est pꝛincipiū ceterorū mēbꝛorū. Scorpio ꝟo loca libidinis respicit tā ex parte viri ꝙ̄ ex pte mulieris. Sagittarius nares ꝛ ea per q̄ natura secessū dimittit et posteriora respicit. Capricornus ꝟo genua ꝛ alia inferiora respicit. Aquarius ꝟo tybias respicit. Piscis ꝟo qd est vltimū formationes pedū respicit ꝛ plantas. et sic bꝛeuiter habitū est iudiciū ex parte duodecim signorū. ¶ Commentū.

¶ Hic autoꝛ ōndit de aliis signis dicēs vt patꝫ in textu. Nota littera vult intm̄ ꝙ luna exn̄te in talibꝰ signis q̄ respiciūt illa mēbꝛa vtꝫ in littera. in illis mēbꝛis nō debet fieri minutio sanguinis luna exn̄te in aliquo signorū. ¶ Textus.

¶ Et nō opinetur aliqs illa ficta fore. nā fides huiꝰ in multis expimentis valeat īueniri. noscat ergo expimētū quis ꝙ malū et venenosū est tangere aliqd mēbꝛū luna existēte in tali signo illius mēbꝛi. ꝛ cā istius est. nā luna auget humiditatē: qd experimur ad sensū. ꝙ si carnes recentes ponant̄ de nocte ad radios lune ibi generant̄ vermes in carnibꝰ. ꝛ illud nō sp apparet eodē modo: sꝫ pcipue in speciali statu lune. ¶ Cōmentū.

¶ Hic autoꝛ confirmat dicta sua per experimenta. Nota si carnes in plenitudine lune ponerent̄ ad radios lune tūc ꝯuerterent̄ in vermes: ꝛ tūc magis ꝙ̄ in alio tpe qꝛ tūc luna ē multū humida. Et ideo dicit autoꝛ in speciali statu lune. Et hoc patet si aliqs vulneratus poneret̄ ad radios lune hoc noceret sibi. qa oēs humiditates cōuenirent in locū vulneris. ꝛ luna augmētat humiditates. ꝛ sic humiditas nimis fiet intensa. sed si ponitur

ad radios solis nō ē nociuū: qꝛ radii solis faciūt hūiditatē exala re. Et sic ex istis pꝫ ꝙ sp in plenilunio mensis maiorat̃ hūiditas scꝫ cerebrū / medulla / et menstruū. ꝛ ideo tūc difficile est studere ppt̃ humiditatē cerebri nimis intensam. ¶ Textus.

¶ Vt illud sane intelligat̃ aduertendū ꝙ quattuor sunt status lune scd̄m albertū in tractatu de statu solis ꝛ lune. Luna vͦo in prima eius incensione est calida ꝛ hūida vsqꝫ quo est semiplena. post hoc tūc dicit̃ calida et sicca quousqꝫ fit plena. deinde est fri gida vsqꝫ ē semiplena in decremēto. Vltimo vͦo est frigida vsqꝫ soli adiūgit̃: et in hoc statu maxime humectat humida putrefa ciendo. ideoqꝫ cū luna augeat in omnibus membris humiditatē tūc ledere membrū cum ferro est idē ꝙ grauiter vulnerare: qꝛ malū est humiditatem addere humiditati. et sic p ꝯsequēs aug mentat̃ nocumentū. ¶ Commentum.

¶ Hic confirmat dictum suū. Nota prima quadra corrūdet aeri qui est calidus ꝛ humidus. et qui generátur in ista quadra fiūt sāguinei. Scd̄a quadra est similis igni calido ꝛ sicco. ꝛ tūc in illo signo generant̃ colerici. Tercia quadra correspōdet terre q̄ est frigida ꝛ sicca: et tūc nascunt̃ melācolici. Quarta quadra correspondet aque q̄ est hūida et frigida: ꝛ tūc nascunt̃ flegma tici. Et s.d̄ꝫ hoc dicūt aliq̄ ꝙ si carnes ponerent̃ ad radios lune cū fuerit in quarta quadra tunc citius cōuerterent̃ in vermes ꝙ in plenitudine lune quia tūc maxime est lune humiditas vigo rosa. ¶ Nota si aliquis doluerit ī quarta quadra: tūc nō debet trahere sanguinē nec vulnerari: et maxime in cerebro. Ratio est quia tūc per illā vulnerationē humiditas augmentaret̃ nimis et ideo fieret nociuū in membro. ¶ Textus.

¶ Sciatis autē socii mei ꝙuis quedā mulieres causā rei hui9 occultā ignorāt: tamen quedā mulieres bene effectū cognoscūt et plura mala ex isto operāt̃. vt cū vir est in coitu cū eis: accidit quādoqꝫ viris magna lesio ꝛ grauis infectio ex īfectione mem bri virilis p ferrū appositū p eas: put quedā mulieres vel me retrices docte sūt in illa neq̄cia ꝛ in aliis. Et si fas esset dicere hoc q̄dā describerē: sꝫ qꝛ ppriū meū creatorē timeo. ideo de illis occultis ad plēns nichil manifestabo ¶ Commentū.

¶ Hic ponit q̄dā notabilia vt patꝫ in littera. Nota ꝙ quedaꝫ mulieres sūt ita caute ꝛ astute ꝛ accipiūt ferrū ꝛ apponūt vulue ꝛ illud ferrū ledit virgā: sed vir nō percipit propt̃ nimiā delecta tionē et dulcedinē vulue postea tamen sentit. iō maxīe cauendū

est ne fiat coitus cū menstruosis mulieribus: quia exinde homo posset incidere lepram. et qn̄q₃ in magnā infirmitatē q̄a vene transeūt a singulis mēbris ad testiculos. iō testiculis lesis cito potest ledi totū corp⁹. vnde di. dya. si mulierē menstruosā sciens accesseris totū corpus tuū infectū erit: et multū debilitaris. ꝙ vix infra mensē verū colorem ꝛ fortitudinē rehabebis. et sicut liquidū vestimentis tuis adheret: sic ille fetor oīa interiora hoīs corrūpit. Dicit enī venerabilis ypocras de natis hoīm. mulierē menstruosā nō accedas: quia ex isto fetore aer corrūpit: et omīa interiora hoīs confūdunt. ¶ Nota autor timet deum scribendo secreta vsq₃ ad vltimū ne aliquis expertus forte malū oparet per illa secreta. ¶ Textus.

¶ Itē de quarto statu lune p̄cipue possumus effectū declarare predictū alio experimēto qd̄ sumit ex eo ꝙ radii lune de nocte subintrātes fenestras ꝛ peruenientes ad caput dormiētis faciūt dolorem capitis ꝛ fluxū reumatis. Et causa hui⁹ dicta est prius

Commentum.

¶ Hic ponit aliud experimentū de quarto statu lune. Nota ꝙ causa huius est. q: tūc luna est multum humida: et quia reuma causatur ex supfluitate humiditatis: ideo facit catharrū. vnde vsus. Ieiunes vigiles faciēs sic reumata cures. et q: hūiditas lune pturbat humiditatē cerebri ꝛ augmētat ipsū: gratia hui⁹ augmētationis fit fluxus per nares. ꝛ si tūc illi radii inuenirent vulneratū vsq₃ ad mortē lederēt ipsū. ideo vulnerati p̄seruādi sunt a radiis lune.

Capitulum. iii. de influentiis planetarū. ¶ Textus.

Ost hec vero ad influentias planetarū quos antiqui vocauerūt deos nature sup hoīem ex pte corporis ꝛ aīe nunc reuertamur ꝛc. ¶ Commentū.

¶ Postq̄ vero autor ondit quō per planetas hʒ formari fetus: Hic ondit quō isti planete se habēt ad fetū ex pte aīe vel corpis vel simul. Nota planete bene dnī dii nature. Ratio q: natura regit ab ipsis: sicut regnū a rege. vn̄ totus ille mūdus sēsibilis cōtiguus est supiorib⁹ lationibus. vt tota vt⁹ eius iñ gubernet Sed diceres: si planete sūt dii nature qd tūc facit celu stellatū. Dicit ꝙ celū est cā vl'is nature ꝛ vniformis. sʒ planete diuersificāt effectu scdʒ eoꝝ motū. vn̄ planete dicunt a planos grece qd est planū siue error latine: nō ꝙ in se errent: sʒ ꝙ ex eorū motibus fiūt diuersi errores in mūdo ꝛ in effectibus. ¶ Textus.

¶ Saturnus q̄ est superior obscurior et grauior et tardior aliis facit natū q̄ sub eo nascit̄ fuscū ī colore ex parte corpis: ꝛ planū in capillis nigris ꝛ duris, et caput turbidū ꝛ bn̄ barbatū. ꝛ talis homo ꝯtinet subtile pect⁹. ꝛ habet scissuras in calcaneis figuraliter. ꝛ hoc est scd̄ꝫ dispōnē figuralem. Scd̄m ⁊o aīam natus est multū perfidus ꝛ maliciosus/iratus/tristis/et malignus vite. fetida diligens: ꝛ turpia vestimēta sp̄ induēs. et nō est luxurios⁹ et in pluribus venerē minime diligēs: īmo naturaliter abhorret Unde breuiter notandū ꝙ scd̄m intentionē magistri mei in illa scientia experti quicūqꝫ natus fuerit sub saturno habet omnes malas dispōnes corporis. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor ꝓsequtur intentū suū. Et diuidit̄ in septem partes scd̄ꝫ ꝙ septē sūt planete. Nota satn̄us est supremus planeta ꝛ complet cursū suū in triginta annis. ita ꝙ redit ad idē punctuꝫ zodiaci a quo incepit. Et secundū ptholomeū ꝛ magistrū rabi moisen saturnus est planeta supremus ꝛ maxīe distat a terra. ita ꝙ ad illā partē vbi tangit sperā iouis homo veniret a terra in q̄nqꝫ milib⁹ ānorū ꝛ in septingentis ꝛ trigīta quattuor ānis ꝛ in septuagīnta septē septimanis ꝛ in trib⁹ dieb⁹: supposito ꝙ dieta hoīs esset decē miliaria. et scd̄m astronomos saturnus est tāte magnitudinis ꝙ est nonagesies maior q̄ tota terra. Item dictū est in littera ꝙ satn̄us est multū tardus in motu suo. hoc debet sic intelligi ꝙ in tp̄e lōgiori ꝯplet cursū suū. Un̄ satn̄us est bn̄ tricesies maior sole q̄tū ad suū orbē. et sicut sol ptransit suū orbē motu ꝓprio per zodiaci signa in vno āno: sic satn̄us in xxx. ānis. et sic mouet̄ ita velociter sicut sol. ⁊bi gratia. Si duo hoīes ābularent. vn⁹ p xxx. dies perāmbularet. 30. miliaria. alter vnū miliare. tūc alter q̄ āmbulat vnū miliare: āmbulat cicius: nō tn̄ velocius est in motu eo ꝙ inequali tp̄e ptrāsit de spacio. scd̄ꝫ phūꝫ sexto phīcorū. Itē nota littera dicit satn̄⁹ facit natū suum fuscū in colore. Ratio est. qꝛ satn̄⁹ est similis terre: qꝛ est frigidus ꝛ siccus ꝛ obscurus ꝛ niger ꝛ ⁊tualr̄ facit natū obscurū. Itē facit natū cū pilis duris: qꝛ est t̄restris ꝯplexionis. ꝛ ideo in fetu hūores malos causat ꝛ grossos a q̄bus generant̄ grossi pili. Itē natus ei⁹ est tristis. qꝛ melācolice ꝯplexionis ⁊tualr̄: ꝛ melācolici sūt tristes: qꝛ sp̄ inclināt se ad terrā. Itē natus eius est piger in incessu: quia ipse est grauis sicut terra ꝛ ideo difficulter mobilis. Item ipse nō appetit coitum: quia est siccus. ꝛ si vult appetere posset vti calidis ꝛ bene conditis ꝛ humidis cibariis.

Itē ille natus semp est īuid⁹ ꝛ puidus. qꝛ nullū habet gaudiū sed sēper melēcolisat. ꝛ eius sōnia vt ī plurimū fiūt vera. sicut videm⁹ in fatuis q̇ p̄dicūt sepe futura p fātasias ꝛ melēcolias etᵃ ipse sp cupit sedere in angulo solitarie. ¶ Itē nota: littera dicit ꝙ ipse habꝫ scissuras ī calcaneis. i. diuisiones ī pedib⁹ circa anteriorē partē: sicut eq̇. ꝛ calcane⁹ est vna pars pedis ī añriori parte qua primo terram calcamus ꝛc. ¶ Textus.

¶ Jupiter vo stella regalis existēs pia/dulcis/et lucida/ ꝛ temperata. ꝛ psperа facit natū optimū. qꝛ nato sub eo dat faciem pulchrā/oculos claros ꝛ barbā rotundā Et figurat duos dētes supiores magnos ꝛ equalit̄ diuisos. Et dat hoī colorē albū rubeo pmixtū in facie: ꝛ facit lōgos capillos. Scđm aīaꝫ vo facit natū bonū et honestū ac modestū. et erit lōge vite: diligēs honestatē. diligēsqꝫ vestimēta pulchra ꝛ ornata. ꝛ delectabiles sapores ꝛ odores ei placēt. et erit misericors/largus/iocūdus ṽtuos⁹ et verax in sermonibus. et incedēs honeste. ꝛ plurimū ꝓficit in terra ꝛc. ¶ Commentum.

¶ Ponit de scđo planeta qui dicit̄ iupiter. vñ scđꝫ astronomos cōplet cursū suū in xii. ānis. ita ꝙ sub quolibet signo morat̄ ad vnū annū. vnde scđm astronomos iupiter multū distat a terra qꝛ ad illā partē vbi est ꝓpinq̇or t̄re homo veniret de terra in duobus milibus ānorū ꝛ in q̇ngentis vigintisex ānis ꝛ quattuor septimanis ꝛ q̇nqꝫ dieb⁹: supposito ꝙ dieta esset decē miliaria. Et magnitudo eius est talis ꝙ quinquagesies est maior terra. Itē iupiter dicit̄ fuisse ille q̇ expulit patrē a regno: sic iupiter expulit operationē saturni qꝛ sibi cōtrari⁹ est p totū. vt patet in littera. qꝛ scđꝫ astronomos q̇ nascit̄ sub ioue pueniet ad multos honores qꝛ facit faciē pulchrā: ꝛ facies est nobilior pars corporis Vñ iupiter plus laborat ī facie q̄ in aliis mēbris. ꝛ facit hoīeꝫ albū rubedine pmixtū: qꝛ ille color est pulchrior inter alios: quia est sāguine⁹. Itē facit barbā rotundā: qꝛ rotūda figura est nobilissima figura. ex. ii. celi. Et ideo caput rotundū est diligendum ideo nutrices solēt ꝯprimere ꝛ rotūdare facies ꝛ capita puerorū Itē facit capillos lōgos: qꝛ facit natū calidū ꝛ humiđ. hūiditas enī cū calore est causa lōgitudinis pilorū. vnde pil⁹ est supfluū ꝛ residuū humiditatis quod exit per poros: Et ideo qui habent lōgas barbas sūt bone cōplexionis ꝛ q̇ cito barbescūt est signū bone cōplexionis. Itē natus sub ioue est bon⁹. scđm aīaꝫ fidelis ꝛ addiscēs. ꝛ coitū appetēs. ꝛ bene appetēs gratia caloris. potēs

in opere grã hũiditatis sufficiẽtis. z bene capit singula q̃ audit: qꝛ habet spũs abiles z satis hũidos. humidus bene recipit. quia calid⁹: ideo bene delectaẜ. z nõ est piger. ideo spũs sensuũ extiorꝫ deferũt species sẽsibiles ad ꝟtutes intiores aĩe. s. ad virtutem ymaginatiuã/cognitiuã/et ratiocinatiuã. ¶ Textus

¶ Mars cũ sit intemperatus in caliditate z siccitate: ideo scdꝫ hoc facit natũ suũ rubei coloris cũ quadã adustione z obscuritate. sicut videẜ in istis q̇ passi sũt a sole. et habet paruos capillos et paruos oculos. totũ corpus habet curuũ z grossũ aliqualiter Scdꝫ aĩam ꝟo fallax/incõstans/inuerecũdus/irascibilis/proditor discordias et bella seminãs: et supbus erit. ¶ Cõmentum.

¶ Hic exequiẜ de tercio planeta qui diciẜ mars. Nota mars moueẜ sub zodiaco taliter ꝙ complet cursũ in duobus ãnis. Et distat a terra sic ꝙ ad illã partem vbi ꝓpinquior est terre homo veniret in quadrigentis et nonaginta ãnis z vndecim septimanis et quattuor diebus: supposito ꝙ dieta hoĩs esset nouẽ miliaria. Itẽ nota caliditas z siccitas sũt cause adustionis et crispitudinis criniũ. Vñ nati sub marte habent paucos crines causa siccitatis: z habẽt curuos seu crispos crines grã adustioĩs. Ista appent: qꝛ videm⁹ ꝙ cũ calamistro sũme calefacto crines incrispanẜ. pꝫ etiã ꝙ crispitudo criniũ arguit iracũdiã. Itẽ nat⁹ sub marte est rubei coloris cũ quadã obscuritate. qꝛ color rube⁹ causatur ex eo. qꝛ calidũ agit in humidũ z cõsumendo humidũ relinquet siccũ: sicut videm⁹ qñ debẽt cõburi lateres ꝙ añ ꝯbustionẽ nõ sũt rubei: sꝫ postea cõsumpto hũido efficiũtur rubei. Et isti nati habẽt paruos oculos: qꝛ oculus est membrũ in quo vigꝫ hũiditas. qꝛ oculus est aquee nature ab extrinseco. ii. de aĩa. qḋ patet si lediẜ exit aqua. et qꝛ mars est calidus et siccus ideo nõ potest formare magnos et pulchros oculos. Item mars inducit bella: qꝛ exsiccat cerebrũ et cor incẽdit. et sic ira generatur circa cor. Vñ ira est accẽsio sãguinis circa cor. z ideo mars scdm antiquos vocabaẜ deus belli Itẽ est fallax. Ratio. qꝛ est siccus z calidus et sic vt semper est iracũdus et cogitat de malo vt fallat hoĩes et pdat. Itẽ satis appetit coitũ qꝛ calidus. et modicũ põt qꝛ caret humiditate. ¶ Textus.

¶ Sol quidẽ regalis stella existens lumen mundi et oculus vocatus. natũ sub eo facit carnosũ et faciem pulchrã et oculos magnos: colorẽ albũ cũ quadã rubedine bene barbatũ z longos capillos. Scdm ꝟo aĩaꝫ vt quidã scribũt facit ypocritã z malũ

Justū in exteriori parte apparentē. et facit hoīes multū sciētes scdm aliquos. sed inueni aliquos dicentes ꝙ natus sub illo planeta est regularis religiosus ꝓfunde deuotionis / sapiēs / diues / diligēs bonos ꝛ deprimēs malos. ¶ Commentum.

¶ Exequit̃ de quarto planeta qui dicit̃ sol. Unde sol de sui natura est planeta calidus. et ideo influit nato sub eo calorē. et est siccus sꝫ tēperate. Sꝫ diceres si sol est siccus sicut mars: quare nō influit eūdē effectū. Dicendū ꝙ ꝑpter caliditatē ꝛ siccitatē sol ꝟtualiter est hūidus ꝛ nō siccus nisi tp̄ate. Itē sol scdꝫ antiquos dicebat̃ pater deoꝝ. qꝛ sol est principiū vite influēs esse oī rei. ita ꝙ sol ꝑ eius accessū ꝛ emisperiū nostrū īfluit fertilitatē et gn̄ationē. et post ei⁹ recessū videm⁹ flores arescere ꝛ terram fieri aridā. et in quolibet signo manet quadragīta dies. ꝛ cursū suū ꝑficit in vno āno motu ꝓprio ꝛ natali. Et scdꝫ astronomos tantū distat a terra ꝙ ad illā partē vbi propinqor est terre homo veniret in quadringentis et triginta ānis ꝛ in viginti sex septimanis et in duob⁹ diebus. ita ꝙ dieta ei⁹ esset. 10. miliaria. Itē natus sub sole est ypocrita. ꝛ dr̄ ab ypos qd̄ est sub ꝛ crisis aurū quasi habēs malū sub auro . i. sub bona apparētia. vn̄ versus. Oīs ypocrita facieten⁹ est heremita. Mente lucet tacita latēs anguis ac attanita. Item sol calefacit temperate. et ideo facit natum sub eo magne sapientie: quia calor saltē moderatus est instrumentū operandi virtutes anime. quia calor facit spiritus agiles et promptos. Item dicūt quidā natus sub sole libenter vult mitti ī exiliū: quia amabilis est et iocūdus ideo de⁹ ꝓuidet sibi de omni bono. Itē sol scdꝫ ptholomeū in centiloqo suo dicit̃ esse occies maior ꝙ̄ tota terra. ¶ Textus.

¶ Uenus est stella beniuola. et facit natū pulchrum ꝛ maxime oculis et supciliis. et carnosū mediocris stature. Scdm aīaꝫ vo blādū / facetū / et eloquentē. musicalia diligentē. voluptatē / gaudiū / et coreā desiderantē et ornatū corporis diligētē ꝛ incedentē suauiter. ¶ Commentum.

¶ Prosequit̃ de q̄nto planeta q̄ dicit̃ venus. Unde ven⁹ habet plura noīa. p̄io dicit̃ venus a venerando. qꝛ antiqui venerabāt eā causa amoris. etiā dicit̃ lucifer. qꝛ de mane lucē indicat qn̄ p̄cedit solē sequēdo. de vespe dicit̃ hesper⁹. qꝛ vesperū de nocte indicat solē tn̄ sequēdo. ꝛ habet colorē candētē ꝛ fulgentē inter sydera. Et cōplet cursū suū in tricentis triginta octo dieb⁹. Et ven⁹ est ī magnitudine sicut ē vna ps de vigīti octo ptib⁹ terre.

Et scdꝫ astronomos tantũ distat a terra ꝙ ad illã partem vbi ꝓpinqoꝛ est terre homo veniret in q̃nquaginta ⁊ q̃ndecim annis ⁊ in xix. septimanis ⁊ in vno die supposito ꝙ dieta hoīs esset decem miliaria. ¶ Nota venus est calidus ⁊ humidus ꝟtualiter et facit natũ luxuriosũ ⁊ pulchꝛũ. qꝛ gratia caloꝛis facit natum appetere: ⁊ gratia hũiditatis facit ipsũ posse in opere. Itẽ facit natũ diligere musicalia: qꝛ musica est vtilis ꝓ cantãtibus ⁊ ipis amatoꝛib⁹ qꝛ carmina cõfoꝛtant amoꝛẽ. ¶ Itẽ nota supposito ꝙ venus ⁊ satnus venirẽt scdꝫ oppositũ: tũc natus illo tpe nõ esset oīno malus. nec oīno bon⁹. sed medio modo se haberet. qa bonitas veneris retardat maliciã saturni q̃tũ potest ⁊ sic facit medium.

¶ Textus.

¶ Mercurius quẽ astronomi solem assequi asserunt ⁊ eius radios cõtrahi: facit natũ cũ coꝛpoꝛe gracilẽ: satis parue persone: et barbe pulchꝛe ⁊ rare. scdm animã erit sapiẽs ⁊ subtilis: phiaꝫ diligẽs. ⁊ studiũ boni moꝛis ⁊ ꝑfecti sermonis ⁊ ille multos acq̃rit amicos: ⁊ tñ nõ multũ foꝛtunatus: in eo bona cõsilia vigent verax ⁊ nullius ꝑuidie: expers infidelitatis ⁊ inscius: ⁊ non est cõscius. id est socius in malo.

¶ Cõmentũ.

¶ Hic exequit̃ de sexto planeta q̃ dicit̃ mercuri⁹. Nota mercurius sp gradit̃ cũ sole ⁊ nunq̃ ab eo distat ãplius q̃ triginta gradibus. Coloꝛẽ habet radiantẽ raro ꝓpter vicinitatẽ solis videtur: sed tñ in meridie mediãte speculo videt̃. Et dicit̃ mercurius quasi mercatoꝛũ kyrios. id est dñs. qꝛ mercatoꝛes indigent eloquẽtia. vnde mercurius dicit̃ deus eloquẽtie. Et ꝯplet cursũ suũ in tricentis triginta octo dieb⁹: ita ꝙ modicũ minus q̃ per annũ. Et q̃titas mercurii est sicut vna pars de viginti duobus mille partib⁹ terre: ideo est stella parua. Et littera dicit ꝙ mercurius ꝯtrahitur a radiis solis. Ratio est qꝛ cõtinue mouet̃ sub sole: et ꝓpter radios solis videri nõ potest. qꝛ lumen maius obfuscat min⁹. Itẽ natus sub eo diligit phiam qꝛ facit natũ subtilẽ scdm aīaꝫ. ideo diligit subtilia. Itẽ mercurius facit hoīem loquacem multas infirmitates patitur ⁊ ipse est bonus consilii.

Textus.

¶ Luna cũ sit velocioꝛis motus: facit natũ vagabundũ: verus sermone: nullius seruitii: ⁊ facit iocundũ et mediocre stature. ⁊ habet oculos inequales. s. vnũ maioꝛem reliquo.

Commentum.

¶ Exequitur de vltimo planeta q̃ dicit̃ luna. Nota septimo ꝙ

luna est velocissimi motus. ideo natus eius est fagus. et non pōt durari ī aliquo officio vel seruitio. Et q̄ luna est velocissimi mo tus pz: qr quāto planeta est īferior tanto citius mouet̄. vñ luna cōplet cursum suū in. xxvii. diebus et. viii. horis. Et scd̄m astro/ nomos tm̄ distat a t̄ra q̄ ad illā partē vbi propinquior est terre: scz ad cōcauū orbis lune homo veniret in. xii. ānis et. lviii. septi/ manis et in trib⁹ diebus, supposito q̄ eius dieta essz. x. miliaria cum dimidio. Nota luna hz lumē a sole: et quādo currit cum sole tunc hz maiorē vigorē et vim vt in nouilunio et in quolibz mense āni cōplet cursum suū per. xii. signa. Et in luna videm⁹ maculā. et causa hui⁹ est p̄ cōmentatorē. ii. celi: qr luna est corp⁹ rotundū et rarū in medio densum ex nubibus. Et ideo in medio propt̄ raritatē nō potest reuerberare lumen solis: et sic penetrat ipm in medio. et per hoc pz obscuritas. Textus.

¶ Et sciendū q̄ omēs stelle et alie ptes corporis supcelestis illa officia diuinit⁹ ipa exequunt̄ et semp sic agūt et sic nūq̄ īpediūt̄ q̄tū est ex pte eaꝝ. Et iō si fas est dicē scd̄z ea q̄ dicta sūt oīa īfe riora a superiorib⁹ regunt̄. et iō illa q̄ diuino sacrificio et bestiali īmolatione et alia q̄ in mūdo fiūt nō possūt remoueri ab actiōe corporꝝ supcelestiū dātium vitā et mortē Cōmentū

¶ Hic autor ponit vnū notabile: qr prius dictū est q̄ nat⁹ sub diuersis planetis diuersimode regit̄ et producit̄. Diceret aliq̄s quō vel quare vel per quē sunt stelle sic ordinate. Respondet̄ q̄ per naturā diuinā talis ordina° facta ē. Deus enī sic ordinauit dñia planetarū. et illud pz. xii. metha. Et autor vult q̄ p̄ ieiuniū et sacrificiū bestiaꝝ nō potest remoueri cursus planetaꝝ. Illud probat̄: qr motus celi est semp̄ vniformis et regularis. vii. phisi. et semp̄ īuariabilis. sicut ergo deus instituit ab et̄no sic ab et̄no vel inet̄num p̄manebit. Sed contra sapiens dominabit̄ astris scd̄m ptholomeū et theologos. hoc nō essz nisi cursus planetarū et effectus īpediri possent. Respondet̄ q̄ sapiens sic dominabit̄ astris quādo videret aliquez effectum saturni de necessitate vt frigiditatem. tunc potest se cauere a nocumento: sed non potest impedire eorum effectum simplicit̄ quī ita semper agunt. Et autor loquit̄ naturaliter cum dicit q̄ per sacrificia nō potest re/ moueri effectus planetarū: quia theologus tenet ibi oppositā partem. qr omīa sunt in potentia dei. et deus agit libere et sepe exaudit preces xp̄i fideliū. Textus

¶ Ex istis verbis sic forte aliquis crederet me sic cadere in du/

plici peccato. primo quidē: qr statim visa supficie verborū ꝯclu deret ex eis q̄ taliter oīa de necessitate venire. Secūdo ꝙ me oc cultatorē xp̄iane fidei vellet dicere. Sed qr declaratio āplior est in hac parte: ideo eā omittim⁹. Et de istis planetis ꝛ vniuersal'r de superiorib⁹ corporib⁹ quo ad influentiā respectu inferiorū in tantū dictū est. Est autē notādum ꝙ aliqñ plures fet⁹ nascunt̄ in matrice. hoc aūt est per disgregationē semīs in ipsa matrice qr matrix multas h̄z cellulas in se. cū autē in quālz cellulā re cipitur materia fetus ibi fiunt fetus multi. Cōmentū.

¶ Hic rñdet cuidā questioni: qr aliquis possz cōtradicere autori Ex dictis nāqz pz ꝙ omnia ex necessitate veniunt: qr eueniunt iuxta cursum planetarum. et ille nō potest impediri scd̄m autorē. Unde oīa bene euenīūt ex necessitate cōditionata: sed nō abso lute. hoc sic declarat: qr quilibet effect⁹ de necessitate euenit stā tibus suis causis necessariis et īfalibilib⁹. vt dicit aristo. ii. poste riorum. sed qr materia qñqz est īdisposita: ideo eorum effect⁹ īpediūt̄ per accñs. et sic supposito ꝙ virt⁹ planetarum in tali signo īducat mortē. tñ adhuc homo p remedia pōt conseruari. et sic materia nō est disposita seu apta ad talē effectuz. Ex illo pz error illorū q̄ dicunt oīa euenire de necessitate constellationis.

¶ Capitulū quartū de gñatione aīalium īperfectorum.

Textus

Et autē ea que dicta sunt lucidiori lumine cognoscātur. ꝛ quomō aliquādo plures fetus fiunt in matrice ꝛ plures pueri nascunt̄ sicut duo gemelli: opportunū est modicū trans gredi ab hoīs generatione. ꝛ videndū est de generatione aīaliū īperfectorum que nō ex semine sed putrefactōe generātur. Juxta qd̄ notandū ꝙ illa aīalia īperfecta sicut musce ꝛ similia nō sp eodē modo generant̄ sicut pfecta aīalia: qr per decisionē semis nō generant̄: sed ex putrefactis. vt pz quarto methaphisice

Commentum.

¶ Capitulū quartū in quo autor agit de formatione fetus in vtero. Et primo facit digressionē a proposito Secūdo regredit̄ ad propositū ibi. respōdeamus et dicam⁹. Nota ꝙ musce ꝛ ara nee sunt aīalia īperfecta. et nō sunt de perfectione vniuersi. sed tñ nō sunt omnino frustra. ideo qr natura ipsa ordinauit vt ma los humores absorbeāt ꝛ vt eo meli⁹ hoīes a malis humorib⁹ preseruarent̄. Textus.

¶ Utrum aūt aīalia eadē ex semine vel sine semine generant̄

Dubitatio est apud plures. Opinio enī auicenne libro de diluuiis est q̄ eadem aīalia ex semine z sine semine generātur. Et hoc declarat: qz diluuiuz fieri potest adhuc dīc. z in tali diluuio corrumperent omnes viuētes. corruptis aūt omnib⁹ viuētibus fierent īfluentie in cadauera mortuorū que putrefacta sunt. et tunc ex virtute celi generabūtur eadē que prius fuerunt. ita q̄ vnū generaꝛ ex putrefactis. et aliud per decisionē semīs generabit sibi simile in specie. igitur eadē ex semine z sine semīe generabunꝛ. Et declarat possibilitatē hui⁹ ad sēsum dicens. Capianꝛ capilli mulieris mēstruose z ponātur sub terra pingui vbi iacuit fimus tēpore hyemali tunc in vere siue estate valescente calore solis generabiꝛ serpens longus et fortis. ille vltra generabiꝛ sibi similē in specie per decisionē seminis. et illud idem declarat in mure. qz tēpore suo quidā mus erat factus ex putrefactione. z ille vltra sibi generauit similem in specie ex semine. plures rōnes possunt adduci: sed sufficit quod dictū est. qz longū esset omnia incidētia ad illā materiā enarrare.

Commentum

¶ Hic autor mouet dubiū. Et primo ponit opinionē auicenne z rōnes eius. Secūdo reprobat illā ibi. breuiter ad illā opinionē. Nota auicēna posuit datorē formarū. vt pz per cōmentatorē. xii metha. et quarto. Et ideo ipse vltra posuit q̄ virt⁹ diuina mediāte motu planetarū possit īfundere formas et dare esse. z tunc vltra ex putrefactiōe reb⁹ gñatis illa vltra generāt sibi similia sicut etiā posuit si virt⁹ solis in terra pducit plantā q̄ illa vltra mediāte fructu et semīe posset producē aliā plantā. Nota q̄ crines mulierū mēstruosarū sūt multū humidi et grossi z venenosi Et ideo si isti ponātur sub pīgui terra in hyeme tunc gñabūtur humiditates et venenositates per virtutez solis et pñt verti in serpētes. et sic dr̄ q̄ basilic⁹ fiat artificiaľr in fimo ex ouo. Vnde fim⁹ est terra pīguis atuinata huīditate repleta. et iō facit aliqd fructificare. vñ in terra arida et sicca illud nō hz veritatē. Item in hyeme cū fimus ab ītra est humidus et calidus sufficiēter: qz frigus circūstans nō permittit calorē īnatum exalare et recedē. Nota mus q̄ generaꝛ ex putredīe terre est grossior alio mure generato p decisionē semīs. Et ille hz caudā maiorē et est multuz venenosus: qz materia fuit putrida valde ex qua est pductus Itē auicēna posuit quendā vitulū cecidisse de celo quē dixit generatū fuisse ī aere ex putrefactiōe. Tertus

¶ Sed breuit ad illā opinionē dicendū est ꝙ ipsa non est vera. Et rō est: qꝛ scdm phm̄. viii. phisicoꝝ. sicut aliqs hꝫ propriā materiā sic ppriū hꝫ agens. qꝛ tali materie est talis forma: qꝛ aliꝰ est actus materie ꝛ alius est actus forme. vt dicit. viii. metha. Et cū illa aīalia habēt diuersas formas: ergo ꝛ materias. et ꝑ consequēs diuersa agentia ꝛ generātia habebūt. Intentio enī phī. viii. phisicoꝝ est ꝙ eadē aīalia saltē secūdū speciē pn̄t fieri ex semīe ꝛ sine semine. sicut sanitas quādoqꝫ fit ab arte: qn̄qꝫ a natura. Sed in hoc differt ab auicēna quiꝫ ait ꝙ nunꝙ aīalia perfecta sine semine fiant. secundū aūt phm̄ hoc non est verū. differt etiā ab eo: qꝛ scdm doctrinā phī. i. methe. Diluuiū vniuersale est īpossibile apud naturā. tam per ignē ꝙ per aquā. Et hanc rōnem ponit dominꝰ albertus: qꝛ diluuiū fit ex constellatione humectāte. ideo si cōstellatio humectās respicit vnā partē terre tunc alia opposita terre respicit aliā partē. scꝫ constellatio desiccās. Et ꝙtum vna humectat in vna ꝑte tunc alia desiccat in alia parte. iō īpossibile est qđ dicit auicēna. Cōmentū

¶ Hic īprobat opinionē auicēne. Et nota rōnem cōmentatoris probādo ꝙ generatū ex semine ꝛ sine semine differūt spē: sic ꝙ agens est diuersuꝫ et recipiēs diuersum. ꝛ sic receptū erit diuersum. sed a ꝑpagatis et a putredine generatis sic est ꝙ materia ꝛ alia scꝫ semē et putredo igit ꝛc. Itē agētia sūt duplicia sicut virtus solis ꝛ stellarū cum calore incorporata in putrefactis ab vna parte. Et agētia a quibꝰ semina descindunt ab alia parte: scꝫ in ꝑpagatis. sic illi duo mures dn̄t specie. Et si serpēs fit ꝛ generat a crinibꝰ. et vltra alius generat per decisionē semis illi dn̄t spē. Nota īpossibile ē fieri diluuiū vl'e: qꝛ planete nō pn̄t sic cōcurrere. sed bene fit diluuiū ꝑticulare. vt si omēs planete frigidi ꝯcurrerēt in hoc frigido signo pisciū: quia illud signū est summe frigidū. ideo contigere possꝫ ꝙ diluuiū tunc generaret in vna regione ꝙ illud signū respicit. Et sic nō potest fieri nisi miraculose vl'e diluuiū. Legit enī ꝙ factū fuit diluuiū vl'e ꝑpt maliciā hominū. de illo hic nichil ad ꝑpositū cū naturalr loquamur. Ex dictis nota per experientiā videmꝰ nos ꝙ tꝑe hyemali in vna regione plꝰ generat de aqua: ꝛ in alia regione opposita vbi est estas plus generat de aere ꝛ igne scdꝫ cursum planetaꝝ.

Textus

¶ Respondeamꝰ et dicamus ꝙ quidā sine semine generant. ꝛ causā huiꝰ gn̄ationis reddit phūs quarto metheo. dicens calor

disgregās corpus mixtū facit p hoc q subtile extrahit et relin-
quit grossum. z nō est absolute calor: sed ē virtus ꝯstellationis z
celestis. Et phī intētio est q materia ex qua aīal sine semine
nascitur est aliqua humiditas subtilis in qua quidā calor natu
ralis sepe agit ex parte celi. qui dū proportionat⁹ est materie in
quā quidē materiā forma talis aīalis debet ītroduci hanc hui-
ditatē. Calor celestis iam dict⁹ segregat a qualibet parte grossi
terrestris. Et scdm intētionem phī. vii. metha. hec generatio est
vniuoca saltem virtualiter: nō autē formaliter. per hoc soluitur
dubitatio quam quidā faciunt dicētes. oīe quod generaꝛ vni-
uoce ex sibi simili generaꝛ in spē. verum est aut formaliter aut
virtualiter. vt iam dictum est. Circa hoc notandū q ex eadē ma
teria plura aīalia īperfecta nascunꝛ. vt ex stercore equi nascūꝛ
musce vespes et plura alia. z diuersi coloris et figure. z similiꝛ
scarabei.

Commētum

¶ Hic soluit dubitationē z respondet secūdum intentionē suā.
Nota scdm albertū talis est modus generatiōis aīalium ex pu
tredīe: q² calor solis quādo protēditur vsq; ad materiā putridā
tūc extrahit humidū subtile ab illa materia z generanꝛ quedā
pellicule. ita q calor īterior nō pmittiꝛ exire. z tūc virtute solis
ille calor q̇ est in materia putrida petit exitum z impediꝛ. et ex
tali motu sursum z deorsum generaꝛ quidā spūs pulsans: medi
ante quo spū vita pducitꝛ in tali materia. Et si queriꝛ vtrū ille
spūs pulsans sit subā vel accn̄s. Dicendū est q ē subā: q² medi
ante virtute formatiua ille spūs agit. z q² agens nō nisi medi
ate subām pducit. ideo necesse est illū spm̄ eē subāz. z ille spūs
est corpus subtile generatū ex subtiliori parte materie mediāte
putredine. Sed dubitaꝛ vtrū ille spūs sit animat⁹ vel inaīatus
Dicendū est q ille spūs nō est formaliꝛ animat⁹: sed virtualiter
quia educit aīam viuētis effectiue de illa materia putredinali
Et iō dicit auicēna in. xii. metha. in illa digressione vbi īprobat
auerroī/platonē/z themistiū. q ex putredine generanꝛ rane. sed
autor dicit calor solis attrahit humidū a putredīe. probo p expe-
rientiā. Accipio vnū murē putredinalē et ponā in locū vbi sunt
radii solares ī vigore īuenio q calor solis facit exalare totā ma
teriā muris. ita q ibi nihil remanet nisi pellis. Nota generatio
vii. methaphisice diuidiꝛ: q² quedā est vniuoca: quedā equiuoca
Equiuoca est quando formaliꝛ generās z genitū differunt spē
vt si generaꝛ mus de terra zc. Vniuoca est quando generans z

genitū conueniūt in specie. vt homo generat hominē. vel equ⁹ equū. Et ex illo soluit dictum phī. vii. methaphisice quādo dicit Omne qđ fit a simili suo in specie fit. verū est de generatione vniuoca: sed nō equiuoca. Nota aīalia generata ex putredine non habent semꝑ eundē colorē speciem vel figurā. Ratio: qꝛ ista aīalia differunt specie. modo quecūqꝫ dr̄ūt specie etiaꝫ dicūtur differre figura ꝛ in colore naturali: qꝛ ista cōsequunt formā.

Textus

¶ Causa autē diuersitatis illoꝝ aīalium est diuisio semīs in matrice. ꝛ illud est verū principalit in aīalibus perfectis. Et est notandū ꝙ in matrice mulieris plures sunt cellule. quādo tunc semē decisum a patre sic colligit: ꝙ in vnaquaqꝫ cellula matcis pars semīs sic recipit. tunc est mod⁹ generationis pluriū fetuū et ille modus gn̄ationis respectu aīalium īperfectoꝝ accipit simile. ita ꝙ ibi inest aliqđ loco matricis ꝛ aliquid loco seminis. Et iō talis humiditas diuidit per loca eductiōis fetus in putre factis. Et ideo multiplicātur talia aīalia. Et causa similitudīs taliū aīalium est similitudo humidi educti de corpore in partes homogenias. Et diuersitas spēi taliū aīalium sumit per oppositum scꝫ ꝑ humidū eductū in partes etherogenias.

Commentum.

¶ Hic autor infert causā quare aliquādo plures pueri nascunt Unde plures sunt cause pluriū fetuuꝫ particulariū. Prima est diuisio seminis in cellulas et nō est sufficiēs: qꝛ expertū est ꝑ obstetrices ꝙ semel vna domina peperit massam carneā ꝯtinentē septuaginta figuras hoīm. modo certū est ꝙ nō sunt tot cellule matricis. Secūda causa est abūdantia seminis. ꝛ tunc diuiditur et spargit ꝛ fiūt plures fetus. Tercia causa est: qꝛ qn̄ mulieres in coitu nimis mouēt se. ꝛ tunc circūdispargitur semē et fiunt plures fetus.

Textus

¶ ꝙ autē quedā aīalia generata sunt longa ꝛ stricta et quedā breuia: hoc ē ex diuersitate cōplexionis humidi: qꝛ ex colerico calido et sicco generat corpus longū strictū et gracile. eo ꝙ calor ī eo multū extendit. Ex flegmatico frigido et humido generat aīal breue ꝛ latū: qꝛ humor aqueus est multū dilatabilis. et frigiditas nō multū extendit ipsum. Sed ex sanguineo calido et humido generat aīal mediū inter longū et breue propter calidū et humidū tēperatū. Sꝫ ex melēcolico gn̄at aīal strictū ꝛ breue qꝛ frigiditas nō ꝑmittit ipm extendi. et siccitas nō ꝑmittit ipm

dilatari. Ex colerico aūt accidētali et adusto generat̄ aīal longū et valde gracile: q2 feruor caloris eius multū extendit̄ z siccitas mediata et moderata attenuat̄. Et est notandū q̄ coleric⁹ est crocei coloris vt frequētius. z sanguine⁹ rubei coloris. et melencolicus nigri coloris. z flegmatic⁹ albi coloris. Et quorū natura p̄mixta fuerit hor̄ et qualitas: z color necessario p̄mixt⁹ erit. Sic ergo in hoc cap̄lo hēmus modū gn̄ationis aīalium īperfectorū ad similitudinē perfector̄. et quō plures fetus simul fiūt tā in p̄fectis q̄ in īperfectis. et quare aliquod aīal est longū et aliqd̄ breue. z quare talis coloris vt frequētius.

Commētum

¶ Hic autor ōn̄dit causā quare quedā aīalia gn̄ata sunt lōga et breuia. z satis p3 in textu. Nota null⁹ homo est qui sit purus coleric⁹ vel flegmatic⁹: et sic de aliis. sed sunt oēs mixti: s3 vn⁹ bene plus h3 de sanguine q̄ alter: q2 nullū est aīal in quo elemēta equalit̄ dominātur. vt p̄bat auerrois. i. celi: q2 si hoc ess3 verū hō vbicūq3 poneret̄ quiesceret: qđ est īpossibile. Et tm̄ de gn̄atione aīalium īperfector̄.

Textus

¶ Nunc aūt ad superi⁹ dicta de gn̄atione z foriātione ēbrionis in vtero matn̄o Sermonē nostrū conuertam⁹ z de modo exitus dicam⁹. Et primo videndū est quō iste tres potēcie aīe sc3 vegetatiua/sensitiua/et ītellectiua veniūt ad materiā fetus siue quo ordine. Juxta qđ notādum q̄ illud ē altius negocii q̄ p̄ns mā reqrit: q2 respicit sciam libri de aīalibus. tn̄ aliquātulu3 de ipso breuit̄ tāgamus aliquid.

Commētum.

¶ Capitulū quintū de exitu fetus de vtero.

Rimo p̄mittit quedā necessaria. Erā di. quo ordine: q2 int̄ istas potēcias est ordo p̄fectionis z cōmunitatis. ideo dicit cōmētator. i. metha. in de erroribus⁹ q̄ primo respiciūt̄ z accipiunt̄ forme vniuersales z postea minus vl̄es vsq3 ad detminatas. g⁹ semper est ordo.

Textus

¶ Sperma vero collectū in matrice mulieris augmentat̄ stati quādo īfusum ē ei: et qn̄ matrix bene ē clausa. s3 alimentū siue augmentū est a potentia aīe vehetatiue: q2 spermate deciso a patre vel a generāte dimissa ē ista potētia vehetabilis. z hoc p3 scđo de aīa. vbi d2 q̄ potētie vehetatiue sunt duo op̄a sc3 gn̄are et alimēto vti: quia planta generat plantā. animal vero aīal. Vnde videtur q̄ ab illa aīa fluat virtus generatiua proficiēs seu ꝯpetens gn̄ationi ēbrionis. postea vero tempore subsequēti

scđm exigentiā nature superaddit materie aīa sensibil' et post/
ea aīa illius spēi vel illius. Et ille virtutes scz vehetatīa ꝛ sen
sitiua distīgunt per opationes q̄ vltra dn̄t p obiecta. et nō dn̄t
ille due potētie scz vehetatiua ꝛ sensitīa. ita φ sunt due potētie
distīcte scđm essentiā. est enī vna et eadē eēntia vehetabil'. q̄uis
nō codē modo. et hoc dicit phūs. xvi. de aīalib⁹. ēbrio pͥo viuit
vita plāte. secūdo vita aīalis. tertio vita hui⁹ speciei vel hui⁹.
Etiā addit in hoīe virtus ītellectiua q̄ non generat a materia:
sꝫ a celo. et est de foris infusa. vn̄ ē finis ꝛ pfectio oīm formaꝝ
exn̄tium īferius. Jd cōsueuit apud medicos dici φ prima vita
est latens et occulta: media apparēs ꝛ manifesta. Vltima vero
exellens ꝛ gloriosa. a prima est sensus natural'. a secūda sensus
aīalis a qua est sensus visus audit⁹ et etiā motus volūtarius
a tercia vero est sensus spūalis a quo īportat discretio ꝛ pscru/
tatio et sic de aliis.

Commētum

¶ Hic autor ōndit intētum suū ostendēdo quō iste tres potētie
veniūt ad materiā. Nota spūs ꝛ semē viri est quodāmodo vital'
q: viuit vita hoīs. Et quādo istud recipit in matricē viuā et ca
lidam tunc operat in semine mulieris. et virtus gn̄atiua ꝛ for
matiā primo generat pelliculā secundinā cui semen īuoluitur
et sic ꝯtinue se mouet ad semē mulieris ꝛ penetrat in materiā
longā latā et pfundā. Et īcipit ibi. virtus formatiua generare
spūs pulsantes ꝛ pulsatiles. et in eo φ generat illos spūs pul/
santes facit materiā viuam ꝛ format venas et neruos in q̇bus
currūt illi spūs. vnde spūs ꝛ vene pulsatiles vel saltē pporcio/
nabiles eis inueniunt in arborib⁹ ꝛ in plantis. ꝛ tunc matia sic
viuēte vita spūum q̇ vehetāt illā matiā tunc aīa sensitīa reci/
pit in illa matia. Et tūc in hoīe materia stāte sub aīa cognitīa
q̄ est vltima forma natalis per virtutē dei ꝛ celi ītellectus īfun
ditur et introducit. vnde loquēdo tam phīce φ̄ theologice intel
lectus nō educit de potentia materie. q: intellect⁹ nō est corpus
nec virtus in corpore p cōmentatorē. iii. de aīa cōmento quīto ꝛ
quarto. Sꝫ theologice loquēdo tūc aīa est forma subālis corpis
humani dās sibi eē subāle. sed auerrois ponit φ ītel lect⁹ copu/
latur nobis soluꝫ a gn̄atione ꝛ per copulatiōnē fantasmaticā.
sicut nauta naui p nauigationē. et ponit φ sit vn⁹ in oībus ho
minib⁹. ꝛ ille articul⁹ est ab ecclesia condēnatus. qui enī hoc cre
dunt sanari nō possunt. Et p hoc tenēt potētissime aristotelem
esse condēnatum: quia in illa opinione videtur mortuus fuisse.

ita q ad min' dubitauit sic q nõ firme credidit quelibet hoiem habere distinctũ intellectũ a deo creatũ sicut videt in.iii.z.ii.de aia. ¶ Nota illa forma dicit educi de materia que extendit ex tensione materie.ita q tota est in toto z pars in parte extẽsiue vt anima sẽsitiua in corpore pedali est pedalis.et in semipedali semipedalis. licet sit tota in toto vtualit. ¶ Nota autor videt poni illud q potentia vegetatiua sit p aliquo tpe in materia p quo non est sensitiua.illud est verum manifestatiue.ita q prius manifestant opera huius potẽtie.qz prius apparet fetũ nutriri z augmentari anteq sentiat z se moueat. ¶ Textus

¶ Tempus vero egressus fetus ab vtero materno vt frequẽtius est in nono mense.quibusdã tamen in octauo.quibusdã in decimo.z quibusdã in vndecimo.z etiã non vltra. Quedã vero mulieres solent parere in sexto mense z abortiue.i.naturã hoĩs nõ pducũt.sed aliquã materiã carneã z lacteã. Illud autẽ accidit eis pter plura vt patet. qz materia menstruorũ corrupta est.vel per nimiũ motũ per quẽ rumpit matrix . vel pter alia mala. Et ideo meretrices z docte mulieres vt helene ĩ hac arte quãdo sentiũt se impgnatas mouẽt se de loco ad locũ:de villa ad villã.z ducũt coreas z multa alia mala. et vt frequẽti' multum coeũt.et luctant cũ viris q p motũ liberent a cõceptione. et cupiunt coitũ:vt per delectationem obliuiscant dolorem qui generat ex destructione fetus. ¶ Cõmentum.

¶ Hic autor exequit intentũ suũ de egressu fetus. Nota omnis fetus qui egredit in nono mense. vt sepius viuit. ille fetus est bene maturus z satis fortis. qz nonus mensis correspõdet ioui. Jupiter aũt est beniuolus planeta scz calidus z humidus. ideo est ministrator z nũci' vite. vita autẽ consistit in calido z hũido Item autor dicit quãdoqz in xi.mẽse fit egressus z illud nõ est verũ:sed mulieres decipiunt in cõputatione.qz qñqz cõcipiunt vnã massã seminis z post aliã qndenã impregnãt. et tũc putãt se cõcepisse prius. vnde illa massa prius cõcepta eicit et emittit tpe vere cõceptionis. ¶ Nota qñ puer primo egredit tũc ponit digitũ ad os ex sue nature exigentia. Ratio.qz puer exit de matrice tanq de balneo calido.et tũc veniẽs ad aerẽ sentit frigus ideo ponit digitũ ad os calidũ vt calefaciat ipsũ. Itẽ qñ nascit tunc sonat.quia patit ab aere frigido . Et si facit clamorem in ventre signũ est q nõ erit viuus. qz aliũde nõ faceret clamorẽ nisi a quadã lesione vel pressura. ¶ Textus.

¶ Est autem notandū q iuuenes mulieres ex timore et ex ictu tonitrui sepe disponūtur interius q fetus vitā habens morit. et si vitā nō habuerit possibile est q semen motu natali a forma hoīs destitueret. Causa autē huius pmo accidit ex parte timoris a quo totū corpus immutat et disponit ad egritudinē et p eius aduentū fetus leditur et extinguit. Scdo ex parte fulminis qd penetrat vsq ad interiora et eā destruit et cōbustionē facit et tn̄ nullū signū adustionis extra apparet ppter vaporis illi⁹ subtili tatē. Et est etiā vapor ille fortissimus qui etiā quādoq interficit hoīem: eo q penetrat ad mēbra vitalia interiora: et ppt subtili tatē nō apparet adustio. eo q magis ledit ictu q̄ calore. Et tūc vt frequentius scdm dispositionē naturalē interiorē vbi fetus inuenit dispositus. et tūc ꝯsumit totū humidū radicale et cōplexionale ipsius fet⁹. et tūc fetus extinguit. Et est sciendū q illa nō sūt ficta. q sicut recitat alber. de opatiōe et effectu fulminis q ī ictu tonitrui qnq videt cōburi calce⁹ pede illeso et ecōuerso et qnq pili iuxta loca libidinis membris illesis. et q ictus fulminis pertingit ad interiora p hūc modū quē dixi. fides hui⁹ est quia venenosus serpens percussus a fulmine: per paucos dies vermiculat et putrescit. et est serpens a quo tollit venenum per huiusmodi impressionē. Item signū fidei est. dolcum percussū cuius vinū stetit p aliqd tps non exeūdo: de his autē et de eorū causis superfluū est hic determinare. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor ponit quedā notabilia. Et nota q tonitruū qnq ex calore solis fit scz qn̄ exalationes calide recipiūt int nubes. et ibi per frigus nubiū exagitant tūc scindūt nubē. et ex tali forti motu fit intēsio illarū exalationū. et per cōsequens coruscatio. ideo illi peccant q dicūt q fiat in tcia regione aeris. q fit infra nubes. Et duo sūt motus tonitrui. s. ictus et fulmen mō ict⁹ ille qnq scindit arbores. et ille est sonus et ille nō scindit. sed ictus. sed fulmen nō. q est valde subtile. q gnat ex exalatione subtili et calida. et illud fulmen sepe cōburit calceū pede illeso. Ratio. q qnq fulmen ita cito recedit q pedē nō tāgit. et qnq ꝯburit pedē calceo manētc illeso. Ratio q calceus est substātia porosa: sicut omnis pellis. ideo fulmen transit per omēs poros calcei et inuenit pedē resistentē. ideo illū cōburit. ¶ Textus.

¶ Sz de his q dicta sūt i textu qdā dubia moueri possūt quorū solutōes et detmīatōes vobis ꝯmitto. Primū est vtrū possibile sit in illo tpe qn vir est in coitu cū muliere si effectus fulminis

p:r̃pꝰ illius motꝰ fuerit: si semen receptū hora eiectionis posset recipe aliquā nouā impressionē p quā disponat̃ ad aliqđ aliud ꝙ̃ sua natura particularis intēdat. ¶ Comentū.

¶ Hic autor mouet q̄dā dubia q̄ nō soluit. ꝫ remittit ea nobis soluēda. ꝛ primū dubiū soluit̃ sic. ꝛ dicit̃ ꝙ fulmen in hora eiectionis seminis potest impedire semen a forma ꝙ̃ agēs pticulare intendit: q2 possibile est ꝙ fulmen faciat materiā venenosā. et sic facit ipsā ineptā ad generationē hoīs. ita ꝙ ex illa materia generant̃ bufones ꝛ alii vermes. ꝛ sic patet solutio primi dubii

¶ Scđm dubiū vtrū in hora eiectionis seminis ¶ Textus. id qđ īfluit̃ a planetis possꝫ phiberi ab ipso fulmine ꝛ tetigisse materiā seminis ex parte patris ꝛ matris. ¶ Cōmentum.

¶ Hic mouet scđꝫ dubiū: et potest sic solui ꝙ ꝟtutes planetaꝝ possūt impedire fulmen. ideo quia planete quidā influūt vitā et esse tale. hoc fulmen destruit. Tūc vltra dubitatur quare hoc pocius sit in principio eiectionis seminis ꝙ̃ tempore sequenti. Dicendū ꝙ tēpore eiectionis tunc semen est adhuc tenue ꝛ cito potest impediri. Scđo dubitat̃. quia dictū est ꝙ supiora nō pñt impediri. q2 semp agūt naturaliter. Dicit̃ ꝙ bene possūt impediri in illis q̄ sequunt̃ opa pūia illorū. ¶ Textus.

¶ Terciū dubiū vtrū per ictū fulminis tangente materiā ex vtraqꝫ parte possꝫ influi semini virtꝰ per quā pcedit ad formā masculi ita tñ ꝙ matia priꝰ disposita fuerit ad femelle formā vel dispositionis et ecōuerso. ¶ Cōmentum.

¶ Mouet terciū dubiū. Et soluitur sic. si materia esset disposita ad formā femelle tūc per ictū fulminis in masculū disponi posset. ꝛ ecōuerso. q2 possibile esset ꝙ per ictum fulminis infert̃ aliqua virtus per quā semen viri esset vigorosius semine mulieris. ꝛ ecōuerso. et ideo cōtingere hoc posset et ille solutiones sūt pbabiles. ꝛ vult autor dicēdo ꝙ illa dubia sūt multū occulta ideo in littera nō soluit ea. ¶ Textus.

¶ Q2 fetus in septimo mēse vt frequētius bene hꝫ ita ꝙ motꝰ eiꝰ naturalis est. si autē pmanserit vsqꝫ ad octauū mensē. tunc naturaliter tendit ad ortū ꝛ incipit laborare ad egressū. ꝛ. iō in septīo mense hꝫ bene ita ꝙ motus eius naturalis est: ita ꝙ in octauo mense exiit libenter ꝛ subito morieт̃. q2 multū in septīo mense laborauit et sic debilitatꝰ est. Si ꝟo in nono mense exiat est sanus. q2 requieuit per octauū mēsē a laboribus habitis in septimo mense. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor exeq̃r de exitu fet⁹ in speciali. Nota fet⁹ in octauo mense male se habet. hoc pbař extra textũ ratiõe. q2 saturn⁹ tũc dñař et ille cõtrarius est vite aĩař. q2 est frigidus et siccus. Alia ratio pz ex textu. Tñ si fetus esset valde fortis: et haberet ãplũ foramẽ p qd exiret posset euadere ⁊ san⁹ exire. s3 hoc raro ↄtigit Sz φ in nono mẽse san⁹ exiat ptz. q2 non⁹ mẽsis corrñdet ioui q̃ est calid⁹ et humid⁹ et est principiũ vite. ¶ Textus

¶ Vbi sciẽdũ φ ĩ q̃busdã mulierib⁹ est maior dolor q̃ in aliq̃b⁹ q2 in q̃busdã accidit φ fetus qñq3 p̃tendit manũ: qñq3 pedẽ. q̃ oĩa sunt nociua. ⁊ tũc obstetrices fetum diligenter retrudunt. ⁊ ex illo generař magnus dolor. ita φ plures mulieres nisi fuerit valde fortes debilitãř vsq3 ad mortẽ. Accidit qñq3 etiã in partu mulieris φ rũpitur vulua vsq3 ad anũ. ita φ illa duo foramina vnũ fiunt. et tũc obstetrices discrete vtunř quodam vnguento vngẽtes vuluã. et diligenter retrudunt matricem. quia matrix sepe leditur et vulneratur in vulua. ideo bene necessariũ est vt in partu mulierũ habeanř discrete mulieres: et in hoc opere experte. hoc aũt didici a quibusdã mulieribus φ quãdo fetus pretendit caput in exitu tũc bene valet negociũ: q2 tũc alia mẽbra faciliter sequũř. sic fit partus leuis. ¶ Cõmentũ.

¶ Hic autor ponit vnũ notabile: et est satis notũ ex textu. Sed est notandũ φ qñ fetus p̃ponit pedem vel manũ: nõ potest bene exire. q2 tunc iacet oblique in vno latere. et maxime stimulat. et tũc mulieres retrudũt ⁊ retrudẽdo fit maxim⁹ dolor. Et qñ vulua mulieris est arta: ⁊ fetus est magn⁹ tũc oportet fieri ruptura vsq3 ad anũ. et illud maxime cõtingit in mulierib⁹ pinguibus: q2 pinguedo earũ facit strictũ et artũ meatũ. ¶ Textus.

¶ Sed circa q̃ dicta sũt dubitatio oriř oĩbus mirabilior sc3 vñ veniat puero iacẽti in matrice nutrimentũ cũ matrix sit vbiq3 clausa. Juxta quod notãdũ φ qñ fetus est clausus in matrice mulieris virtute naturali in tali cõplexione occultata. prĩo inř oĩa nasciř q̃dã vena vel neruis que pforat matricẽ. ⁊ a matrice procedit vno tramite vsq3 ad mamillas. modo qñ fetus est in vtero tũc induranř mamille mulieris. q2 tunc substãtia mẽstrui fluit ad mamillas pprer clausurã matricis. ⁊ ideo substãtia mẽstruosa fortiori decoctione coquiř vsq3 ad colorẽ albedinis. et appellař flos mulierũ ⁊ iõ vsq3 ad colorẽ lactis dealbař. ⁊ illd lac mulieris dr: et sic illd illo mõ decoctũ mittiř p talẽ venã ad matricẽ. et ex hoc fet⁹ nutriř tanq̃ de pprio ⁊ naturali nutrimẽto.

Et hec est vena q̄ in exitu fetus ab obstetricibus abscinditur in vmbilico. ꝛ ideo videt̄ in puero nouiter nato ꝙ vmbilicus eius sit ligatus cū aliquo filo ne aliq̄d exeat de corpore eius per hāc venā q̄ abscisa est a matrice in vtero mulieris q̄ vocat̄ vmbilic⁹ et pendet in vtero materno cū pendicula ex ꝑte matricis āne͛xa ¶ Hic autor mouet dubiū vt patet in textu. ¶ Cōmentū. Nota scd̄m arestotilē. in. v. metha. tūc ista vena ꝛ vmbilicus debent esse ad nascētia vel cōnascentia. q꞉ matrix mulieris ꝛ vmbilicus pueri cōiungūt̄ mediāte illa vena: ita ꝙ cibus transit a mamillis mulieris ad vmbilicum mediāte illa vena. ¶ Nota vmbilicus directe est in medio corporis in hoīe bene formato vt mediāte ipso cibus equalit̄ influat̄ omībus mēbris a mamillis mulieris. Et di꞉it̄ vmbilic⁹ ab vmbo. onis. ꝙ est media ps clipei ꝛ icos custos quasi custos vmbonis medii in corpore. Itē dubiū est quare in mulieribus mamille sūt supra ꝛ in aliis aīalibus infra. Dicendū est ꝙ causa est duplex. Prīa si mamille mulierū essent infra impedirēt transitū: ideo natura sagax sic ordīauit. Sed vacca capra ꝛ alia aīalia habent quatuor pedes: ideo mamille nō impediūt transitū. Scd̄a cā. q꞉ in mulieribus: a corde depēdet calor: ꝛ ille calor extēdit se vsq꞉ ad mamillas: ideo hn̄t eas in pectore iuxta cor. Sꝫ in brutis maxime depēdet calor ab epate: ꝛ ideo influit̄ calor ad mamillas. ideo sūt infra. ꝛ ideo sic etiā melius mulgent̄ ꝛ lactant̄ a fetu. Sed di. quare viri non hn̄t mamillas. Ratio est: q꞉ viri nō patiūt̄ mēstrua ꝛ nō nutriūt pueros: iō nō est necessariū. sꝫ habēt sūme puas: sicut mulieres hn̄t testiculos valde puos. Sed di. vtrū meli⁹ valerēt pue mamille q̄ꝫ magne. Dicendū est ꝙ mediocres sūt meli⁹ valētes: vn̄ magne nō sūt vtiles: q꞉ in ipsis est calor diffusus hinc inde ꝛ nō habēt multum de calore: ꝛ ibi est mala digestio. Etiā parue non valent. q꞉ ibi est modicū nutrimentū. Itē nota ꝙ fetus in vtero scd̄m nutrimentū disponit̄. ꝛ ideo mulieres impregnate ꝓhibēt̄ vt caueāt se a fortissimo potu. sicut forte vinū. q꞉ nō pn̄t bene digerere illū potū. et potus fortis nō competit fetui cum adhuc ipse sit multū tener ꝛ debilis. ¶ Textus.

Capitulū sextū de monstro in natura.

Sicut dicit aresto. ii. phisico. ꝙ sicut peccatū est in natura: sic etiā ē in arte. Cui⁹ declaratio ad p̄sētis negocii multū valet ad manifestationē intenti inq̄ꝫtū nūc expedit. Vn̄ sciendū ꝙ mōstra siue peccata in natura vocant̄ illa indiuidua alicuius

speciei q̄ in aliqua pte corpis cursū cōmunē illi⁹ speciei excedūt. Sicut ꝯtingit videri in hoībus habētibus nisi vnū pedē: vł tm̄ vnā manū. ꝛ sic de aliis. ¶ Notandū autē ꝙ istud miraculum qđ phi monstrū nature appellāt: accidit multis modis. aut enī ex diminutione mat̄ie aut ex supabūdātia. Ex diminutione vo ꝯtingit plurib⁹ modis. Primo mō diminutio attribuit̄ materie in se ꝛ tūc cū membra principalia puero primo debent formari ꝛ ordinari natura sagax ꝛ ingeniosa facit vt cōpletius potest. ꝛ ea q̄ sūt pr̄cipalia format. Et istis formatis ꝛ dispositis ad formationē ceterorū mēbroꝝ studet. ꝛ ibi ex materia ꝙ habet facit qđ potest ꝛ format partē diminutā qn̄ diminutio est in materia ꝛ ideo ꝯtingit error. Et ideo etiā cōtingit caput aliqn̄ esse mai⁹ vel minus ꝙ nat̄a reqrat illius indiuidui particularis sic gn̄ati. Et loquor de īdiuiduo tali sic generato qꝛ si diminutio ī mat̄ia parte preiacenti formationi nō obfuisset: caput sic formatū sub diminutione materie esset pportionabile nature indiuidui in se et in oīb⁹ aliis mēbris. Et illud etiā de aliis pr̄cipalib⁹ cōcludi potest: cū in istis principalibus detinet̄ ordo. vt phi naturales et medici attestant̄. Alioqđē mō diminutio nature attribuit̄ parte alicui generādē specialiter. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor exeqtur intentū suū de modo generādi mōstra in natura: ꝛ adducit similitudinē. et vult ꝙ natura assimilat̄ arti. qꝛ sicut aliqs artifex pr̄o format et edificat bonū fundamentū postea studet edificare sup illud fūdamentū. Sic silr̄ nat̄a prius mēbra pr̄cipalia ꝛ magis necessaria format. s. cor/epar/cerebrū et testiculos. et postea min⁹ pr̄cipalia. s. man⁹/pedes/ꝛ brachia. Et sic si defectus est in materia: tūc melius est esse magis pr̄cipalia ꝙ min⁹ pr̄cipalia. ¶ Nota duplex est natura. qdā intēdēs alia pducēs. mō natura intēdēs nō errat. qꝛ qđ melius est semp intēdit. sed pducēs qn̄qꝫ errat. sed hoc est ex parte materie abūdantis vel deficiētis: ita ꝙ monstra fiant scđꝫ defectū materie. Et hoc duplicit̄ aut scđm q̄titatē discretā sic ꝙ quādoqꝫ vnus generat̄ cū vno pede vel cū quattuor digitis in vna manu. Aut scđꝫ q̄titatē cōtinuā sic generat̄ aliqs cū nimio magno capite: vel cū nimia magna manu. Si vo p abundātiā fuerit hoc etiā duplicit̄. aut scđm q̄titatē discretā sic qn̄qꝫ generant̄ hoīes habentes duo capita. vel sex digitos in vna manu. ꝛ sic de aliis. āt scđꝫ q̄titatē ꝯtinuā sic gn̄at̄ aliqs cū maximo capite p̄ter cursū cōmunē illius speciei. ¶ Nota monstrū dicit̄: eo ꝙ monstrat se

videntibus; quia oēs diligimus videre monstra ꝓpter admirari. Unde mōstra sūt sic intēta a natura per accidens et nō per se. unde si natura nō posset perficere siue ꝓducere q̇nq̄ʒ digitos in manu ꝓducit quattuor vel tres scdm exigentiā illius materie. Sed di. quare tūc fiūt monstra. Ad hoc dicūt phi ꝙ fiūt ad exornationē et decorationē uniuersi. nā dicunt sicut diuersi colores in pariete exn̄tes decorāt ipsū parietē: sic etiā diuersa monstra; ipsū uniuersū exornāt mundū. Itē mōstra etiā marie fiūt per influētias celestes. q2 qn̄q̄ʒ regnat specialis ꝯstellatio. ꝛ ab illa diuerse figure influūt. Un̄ exptū ē ꝙ gn̄ati sūt duo gemelli tā vicini vel ramifici. in dorsu hn̄tes distincta capita vel mēbra. et distinctas manus et nō pedes ꝛc. ¶ Textus.

¶ Iuxta qd̄ notādū q2 scdʒ intētionē phi oē mixtū ꝯsurgit ex quattuor elemētis. et ideo qd̄ ē nate ignee cadit ī suū sile. ꝛ qd̄ ē de nata tre cadit in suū sile. et sic de aliis. Ex isto un⁹ crederʒ ꝛ opiaret me velle dicere ꝙ elemēta formalit essēt in mixtis. hoc eni est ꝯtra intentionē phi. i. de gn̄atiōe. ubi vult ꝙ solū ꝟtualr sint in mixtis. nō ex istis possibile est aliqn̄ semel habere ꝓportionē diminutā ex parte alicui⁹ impedimēti specialis. Et si ex parte terre fuerit cōtingit diminutionē fieri in ossibus. eo ꝙ ex ea vel eis radicalit formant. et sic de aliis. Contingit etiā aliqn̄ diminutio corporis indiuidui generati cū uno pede. Aliquādo in brachiis. aliqn̄ unius digiti et sic de aliis cōsimilibus. Si ꝟo ex altera parte miscibilis est tūc possibile est in simili parte gn̄ati monstruositatē aparere. ut frequētius cōtingit in his qui habēt octo digitos ī manib⁹ vl' in pedib⁹: vl' duo capita: vl' aliqd̄ alid̄

¶ Hic autor declarat dictū suū scdʒ intētū phi. i. ¶ Cōmentū. de genera. Nota autor est istius opinionis ꝙ elementa maneāt in mixtis ꝟtualit. ita ꝙ ex elementis corruptis generat forma mixti in qua reseruant qualitates elemētorū. sicut videmus in mellicrato q̇ est mel et vinū ꝟtualiter: sed nō formaliter. Illud ꝓbat. q2 elementa sūt ꝯtraria. illa autē que sūt ꝯtraria in eodem fundari nō pn̄t. ut est mens aresto. in quarto phisicoꝝ. ꝛ autoris sex principiorū. s. Silberti porritani ꝛ aresto. in postp̄dicamētis. et petri hyspani. et boecii in libro de diuisionibus. Itē elemēta sunt corpora distincta nō cōpacientia se in qualibet parte mixti ideo virtutes eorū non manent. ¶ Textus.

¶ Est igit notandū ꝙ mōstruositas nō solū ex pte diminutiōis materie accipitur. vel contingit sicut nunc dictum. est. sed etiā

aliqñ ex malicia matricis q̄ si fuerit lubrica ꝛ viciosa vel mali ciosa: totū semen nō retinebit. s; dispgit aliqñ anq̄ totū semē in massā colligit. tūc via occupat ꝛ matrix claudit. ꝛ sic modicū seminis recipit a quo debet formari fetus. et illud h; speciales modos sub se q̄ plures sūt. sed de his narrare longū ess;. ꝛ ideo hec obmittant. Et qñ isti modi ꝯtingūt tūc diminutio effectiue a matrice pcedit. Quidā vo pcedūt ex parte coitus: sic q̄ ad mō struositatez multū operat inordinatus coitus. ex eo q̄ aliquādo mascul⁹ est in coitu cū femella si tūc masculus tp̄e coitus inor dinate iacet cū femella monstrū facit in natura. Narrat eni de quodā q̄ lateraliter iacuit super femellā tpe coitus: ꝛ femella generauit puerū in vno latere curuū et in pede claudū. Et cā hui⁹ ex inordinatione coitus pcessit. ¶ Cōmentū.

¶ Hic autor ostēdit aliū modū monstrorū siue mōstruositatis. vnde matrix qñq; est causa mōstruositatis. vt si fuerit lubrica. vnde lubricū dicit illud qd̄ vix potest retineri. sicut anguilla vel aliquid aliud tale. Itē coitus inordinatus ꝛ vehemēs maxime est cauendus pp̄ter fetū debite pducendū ne semen peruerse re cipiat in matrice. Et nota q̄ p tāto coitus stando ē irregularis in natura: q̄uis rudes nō curant. q: semen ita debite recipi nō potest sicut debet. Ex illo pt; q̄ multa sūt peccata que nō solū peccant in lege s; etiā in natura. q: natura debite ꝛ regulariter intendit pducere. ¶ Textus.

¶ Aliqñ vo peccatū naturale cōtingit ex supabundātia matie q̄ diminutioni opponit. ꝛ illd̄ habet ī se multos cas⁹ siue modos speciales. Qñ eni supabūdantia materie est in oī parte ei⁹ vel scd̄m exigentiā nature et scd̄m eius formā. ꝛ sic multe tortuo sitates ꝛ tumores apparent in mēbris. Et hui⁹ est ratio. quia si natura abūdat ī parte seminis deputata ad corp⁹ vel ad caput tūc natura facit illud qd̄ naturaliter potest. s. aliqñ duo capita: aliqñ duos pedes: quoꝝ vn⁹ est multū maior alio scd̄m cōmunē cursū. ꝛ aliñ facit gibbosū ī pectore: qñq; in dorso. ¶ Cōmentū

¶ Hic autor ostēdit quō ex supabūdātia materie fiūt monstra vbi vult p snīa si semen nimiū in abūdātia sit infusū. ꝛ q: ma trix est clausa. ꝛ q: tūc eius tota materia trāsmutat in materiā fetus. ꝛ si tūc pars ex qua debet fieri fet⁹ caput est nimis abun dans: tunc fiunt duo capita vel tria. ꝛ sic de aliis partibus aliis membris deputatis. ¶ Textus.

¶ Sed in omnibus istis mirabilior est iste cas⁹ ꝛ effectus quē

albert⁹ recitat de vno cui nata fuerūt duo mēbra libidi̅s. vnū ex pte viri. aliud ex pte mulieris. ita ꝙ potuit succūbere. i. subiacē ꝛ incūbere. i. actiue coire. Et cā hui⁹ originaľr trahiť ex supabūdātia materie: q2 mā fuit pricipiū sufficiēs generāoi vtrūqꝫ mēbroꝝ. ex supflua aūt pte semi̅s ex qua talia mēbra solēt gn̄ari recitat auicēna ꝛ albert⁹. vt patebit ī textu īferi⁹. Cōmētū

¶ Hic ponit mirabilē euentū de hermofroditis. Et di. albertus ꝙ vidit hermofroditā qui vtrūqꝫ membrū habuit. ꝛ potuit agē et pati: vel quodāmodo in seipm̄ sed respectu alterius. ꝛ hoc prouenit ex eo ꝙ matia fuit tanta ꝙ vtrūqꝫ mēbrum fieri potuit. Et mēbrū virile ē semp superi⁹ ꝛ femineū inferi⁹. Sꝫ di. quare nata nō pducit duo mēbra virilia vel femīea. Rō: q2 nata de cōtigentib⁹ facit quod meli⁹ est. sed meli⁹ est sic ordinari: q2 alterū semp supflueret si faceret duo virilia. q2 quicqd vnū faceret h⁹ etiā alterū. preťea sepe accidit ꝙ generať gallina q̄ hꝫ mēbrum īdispositū ad coitum ita paruū sicut gallus. et illud puenit ex defectu materie. Item si contigit ꝙ generať femella sine apparētia mēbri mulieris tunc pellicula est supra pposita quā opꝫ remoueri. Nota si hermofrodita magis apparet in specie viri sic se tenebit in tali specie. Si autē in specie femelle tunc iterū se sic tenebit: ꝛ nō licꝫ sibi ambo opera exercere secundū p̄cepta legis. et sic de aliis. Textus

¶ Et nota scd̄ꝫ auicennā. si semē cadit in latere sinistro matricis generať femella. si in dextro generať masculus. si in medio hermofrodita pticipās naturā vtriusqꝫ scꝫ masculi et femelle. ꝛ a viro tanꝙ a digniori recipit spēm secundū naturā. lꝫ hee naťe ābe fiāt in ipso. Recitat enī albert⁹ ꝙ sicut aliqua talia mōstruosa corpalia ɔtīgunt: sic etiā spūalia. Dicit enī duob⁹ gemelľ: quoꝝ vn⁹ habuit in dextro latere virtutē. vt vbicūqꝫ portabať a parte illius lateris aperiebātur oēs sere ꝛ clausure. Et ali⁹ habuit virtutē in sinistro ꝙ vbicūqꝫ portabať fuerunt clause que prius fuerunt aperte: Et loquor de apertione ꝛ clausura serarū in ostiis domoꝝ. Et causa hui⁹ non prouenit ex materia: sed ex speciali cōstellatione celi. ꝛ nō solū ex constellatōne spāli: sꝫ etiā ex spāli materie dispōne ad talē effectū: q2 actus actiuoꝝ sunt ī materia bene p̄disposita: vel in paciēte disposito. vt d2. ii. de aīa

Commentum.

¶ Hic autor ponit vnū notabile. ꝛ satis pꝫ in textu. Nota ī laťe dextro ē maior calor ꝙ̄ in sinistro. Cor enī iacꝫ ī sinistro et īfluit

calorē in dextrū. Et iō in dextro gñant masculi grā caloris. ꝛ iō dextra ps corpis est fortior et vigorosior ꝙ̄ sinistra. vñ a dextro fit mot⁹. ii. celi. vñ dext pes est modice maior sinistro. sil'iter de manu dextra: ꝛ sic de aliis. Alio° pʒ quō fiat gñatio duorū ramificatoꝝ in dorso: qꝛ qñqʒ cōtingit semē recipi in duab⁹ cellulis matricis. ꝛ tunc pōt ꝯtingere ꝙ pellicula diuidēs cellulas corrū pat. et tūc cōiūgunt illa semia se inuicē in dorso. ꝛ hñt distincta capita et distictas man⁹ ꝛ distictas aīas. et debēt baptisari pro duob⁹ hoībus. Nota virt⁹ celestis mirabilit operat et occulte in iferiorib⁹. Vñ possibile ē de duob⁹ gemellis ꝙ virtus celestis respicit gemellū in latere dextro scdʒ talē virtutē scdʒ quā ifluit sibi virtutē aperiēdi seras sine cōtractu: qꝛ ista pars dextri latis forte alterat aerē ꝛ ille vltra serā vsqʒ ad apertionē. Et q̄ sic se hñt sepe sūt fures: qꝛ seras possūt aperire. Nota diuersitatis ē hic causa: qꝛ scdm ꝙ virtus celestis iuenit materiā dispositā sic operat in illā. Textus

¶ Et null⁹ credat ꝙ que dicta sūt sint ficta: qꝛ in sil'i cōtingit videri in lapidib⁹ quibusdā in quos special' cōstellatio agēs imprimit spēm ꝛ formā hoīs interi⁹. vel altius spēi scdm exigentiā agētis. sicut visū est sepe qñ lapides diuidunt qd fit ex cōstellatione spāli. Agit ergo qñqʒ ꝯstellatio special' ad monstruositatē effect⁹ tā ex pte diminutōis matie ꝙ̄ ex pte abundātie. Et nō ē mirū in gemellis cū etiā in quibusdā aliis accidat vbi ē possibile iuenire. ꝛ ꝙ oēs modi spāles q̄ sunt in monstris pñt reduci ad duos modos pricipales scʒ propt iobedientiā materie vel insufficiētiā matie scdm auicennā in. ii. metha. Et per iobedictiā itelligo indispōem qñ materia. nō est bene disposita tūc nō obedit agēti. Et p insufficiētiā intelligo diminutionē vel ipedimētum ex pte ipsi⁹ matricis. Cōmentū

¶ Hic autor rñdet tacite questioni dicēs. Di. ergo aliquis hec sunt ficta q̄ ponunt hic. ꝛ dicit ꝙ hoc nō credat. Nota mediante virtute celesti in lapidib⁹ mltiplex ē virt⁹. Vnde albert⁹ recitat ꝙ in colonia in quadā fenestra vidit quendā lapidē hñtem spēz regis. ꝛ tūc debuit nasci magn⁹ rex. Vñ in mltis lapidib⁹ vult⁹ humani figurat. et p illos lapides fiūt diuerse medicine. Vñ si q̄s sole exñte in piscib⁹ isculperet spēm piscis i lapide: ille possʒ cōuocare oēs pisces in aqua ꝛ hoc est tpe detminato. Vnde hali in cētiloquis ptholomei recitat diuersa signa ꝛ miracula de inscriptione seu sculptione lapidū. Textus

¶ Et si aliqs diceret z argueret sic. Si mõstra possent fieri se queret φ natura possz priuari fine:qz semp intẽdit agere regu larit. Dicendũ scdm auicennã φ nõ est semp possibile ex parte pticularis nature omnẽ materiã ad suũ finẽ amoueri. nec etiã est ꝯcedendũ φ priuationes suaꝝ actionũ habeãt fines. et iõ de egritudine z morte nõ est instãtia: qz hec nõ sunt intẽta a nat̃a pticulari:sed ab eo q̇ hãc regit. et illa appellata est ĩtelligẽtia scdm manifestationẽ phõꝝ qui digne locuti sunt de natura. Et tm̃ de his dictũ est.

Commẽtum.

¶ Hic autor ponit obiectionẽ seu ĩstantiã et soluit ĩ textu. Pro quo nota regularit̃ intẽdens pducere põt ĩpediri p naturã pticularẽ. Et iõ pz φ mõstra nõ sũt intẽta a nat̃a:nisi vbi de p accñs Itẽ nota natura pticularis nõ intẽdit fines priuationũ:qz vidit meli⁹ esse q̃ nõ eẽ. sed deus z natura celestis q̃ oĩa sciũt optime dispone. et vocat̃ intelligẽtia nõ errãs. Vñ ex .i. celi. Dis mors corruptio egritudo z ĩfirmitas sũt pret̃ naturã.

Textus

¶ Capitulũ septimũ de signis cõceptionis.

Finito sermone nostro inq̃tum suffĩcit de gñatione z forã tione fet⁹. et penes quẽ modũ z plurib⁹ aliis materie inci dẽtib⁹. Vt tñ p̃sens doctrina magis ꝯplete habeat̃ notãda sunt signa ꝯceptionis ĩ muliere q̃ sunt plura. Primũ est ex pte coit⁹ Si enĩ mulier qñ fuerit ĩ coitu cũ viro post coitũ sentit frig⁹ et dolorẽ in crurib⁹:signũ est φ ꝯcepit.

Cõmentũ

¶ Hic autor detminat de signis cõceptionis Rõ primi signi est qz qñ mulier ꝯcipit tũc calor nat̃alis cõcurrit ab ĩtra p forãtiõe fet⁹. ideo reliquit frig⁹ in mẽbris. et hoc videm⁹ in sili:qz quãdo hõ comedit post hoc patit̃ frig⁹. qz calor naturał trãsit ad stoma chũ alterãdo cibũ ideo nõ est studendũ post prãdiũ:sed pri⁹ mo dicũ labora vt calefias. z sic digestione cõfortata studeas: qz tpe studii spũs vitales ꝯcurrũt ad cerebrũ ip̃m iuuãdo. Illud enĩ pz in febricitantib⁹ q̇ hñt in stomacho humores grossos quos calor nat̃alis ĩtendit digere z vadit ad stomachũ. ideo paciunt̃ frigus febricitãtes z calore recedẽte a stomacho paciunt̃ magnũ calorẽ Aliud signũ. si mulier paucũ semẽ emittit vel nullũ:signũ est φ concepit.

Commẽtum

¶ Hic autor ponit secundũ signũ cõceptõnis vt pz in textu. Et assignat rõnem:qz matrix claudit̃ z nõ permittit semẽ trãsire z recedere. Nota φ iuuenes mulieres q̃ maxie delectant̃ in coitu possunt emittere z nõ concipere:sed hoc non est de senioribus.

Item tẽpore coitus et cõceptionis natura retinet semẽ ab ĩtra vt nõ egrediatᷣ:et hoc propᷣ fetũ. Textus.

¶ Aliud signũ. vir exñs ĩ coitu sẽtiat virgã suã attrahi et sugi quadã clausura ex parte vulue mulieris. Cõmentũ.

¶ Ratio istius signi est: qꝛ qñ mulier cõcipit tunc vulua sugit quasi virgã virilẽ. et ꝓpter delectationẽ matrix ꝯprimitᷣ ꝛ quasi claudit virgã virilem. Textus.

¶ Aliud signũ. si mulier post coitũ appetit cõtinue coitũ. hoc ẽ verũ in quibusdã:qꝛ quedã mulieres sunt q̃ magis cõcupiscunt qñ ꝯcipiũt. vt visũ est pꝰ in vna q̃stione. Cõmentũ

¶ Circa. v. nota ꝙ post ĩpregnatiõẽ mẽstrua instigãt ad coitũ Et maxime delectationis memoria q̃ prius habuerũt in coitu.

Textus

¶ Aliud signũ. si mẽstrua nõ currãt post coitũ scđm motũ solitũ ꝛ fit titillatio in ore matricis: signũ est ꝙ mulier concepit

Commentum.

¶ Rõ istius signi ẽ: qꝛ qñ mulier ꝯcepit tũc mẽstrua ꝯuertunᷣ in nutrimentũ fetus scꝫ in lac et fit titillatio in ore matricis ꝓpter calorẽ. ꝛ nũc fit dolor in cruribꝰ:qꝛ spũs sũt clausi in matrice q̃ transiũt ad crura et vegetãt crura. Textus

¶ Itẽ aliud signũ. si color faciei vltra morẽ solitũ est mutatus vñ libenᷣ solẽt eẽ rubee post ꝯceptionẽ grã caloris. Itẽ si aliq̃ cibaria ꝯcupiscũt:nũc terrã:nũc carbones:nũc poma nõ matura seu cerasa:signũ est ꝯceptionis. Commẽtum.

¶ Causa huiꝰ signi est: qꝛ post cõceptiõeꝫ multi humores grossi ĩdigesti ascendũt cerebrũ. ꝛ illi mouẽt appetitũ aliquoꝝ similiũ qꝛ si sint calidi valde hũores: tunc appetũt carbones. si sit valde frigidi ꝛ huĩdi illi humores tũc appetũt pira/ aut poma nõ matura ꝛ silia. qꝛ oẽ siᷣe applaudit suo simili ꝛc. Textus

¶ Caplm octauũ de signis an vir vel femĩa sit ĩ vtero.

Nunc vidẽda sunt signa vtrũ masculꝰ vel femella sit ĩ vtero Et hec sunt signa ƀa q̃ sequunᷣ: qꝛ tp̃e ꝯceptõnis masculi color faciei est rubeus ꝛ leuis motꝰ. Commẽtum

¶ Hic autor ponit sex signa ĩ numero. vtrũ in vtero masculus sit ꝯceptus vel femella. Rõ istius pñi signi est:qꝛ color rubeꝰ est signũ magni caloris. ꝛ si est calor magnꝰ in mrĩce tunc virtꝰ est sufficiẽs ad masculũ. ꝛ tũc mulier leuiter mouetᷣ:qꝛ calor est prĩcipium motus. Textus.

¶ Aliud signũ. si venter tumescit in dextra parte ꝛ rotundatᷣ

signū est masculi. Commentum

¶ Nō illius scđi signi ē: qꝛ in dextra pte iacet masculꝰ tanq̄ in pte fortiori et calidiori. ꝛ tūc vēter rotūdꝰ fit: qꝛ extēdit et āpliat.

Textus.

¶ Aliud. si lac fluēs de mamillis ē spissum ꝛ bene digestū. ita ꝙ si ponat supra aliquod corpus bene pollitū et tersum nō diuidatur: sed partes constabūt ꝛ non fluāt signū est masculi.

Commentum.

¶ Causa huiꝰ signi ē: qꝛ illud lac calor īdurauit et cōpressit in spissando. vnde calor hꝫ multa opa. facit enī rem duriorē ꝛ subtiliorē et corrūpit humidū ꝛ inducit siccū. experiamini hoc de ouo assato. Textus.

¶ Aliud. si tale lac mulieris īpregnate vel gutta sanguīs ipsiꝰ a dextro latere extractū ponat ad fontē clarū vel ad vrinā eius si petit fundū directe: hoc ē ppēdicularit: signū est masculi. Si vo supnatauerit: signū femelle erit. Si mlier dextrā mamillā habet grossiorē: signū est masculi. Si vero sinistrā: signū est femine. Commetum.

¶ Causa huiꝰ quarti est. si petit fundū directe: hoc est signū ꝙ bene est induratū et inspissatū a calore naturali. Unde perpendicula est linea latamorū recta cū qua perpēdunt et considerāt longitudinē rei ꝛ cōstituūt duos āgulos rectos super basin sup quā cadunt. Textus.

¶ Itē si sal positū supra caput mamillarū nō liquescēs: signū est masculi. Commētum

¶ Causa huiꝰ quīti signi est: qꝛ si mamille sunt calide tūc ille calor facit cōstare sal. vn̄ sal grā caloris constat in partibꝰ. Un̄ sal generat ex aqua grossa ꝛ multū bulita. ita ꝙ specialis aqua est ad sal. vnde calor ignis extrahit de aqua subtiliores partes ꝛ illas ptes facit exalare. ꝛ tūc ibi remanēt partes terestres humidiore ; et grossiores. ꝛ ille per calorē constāt. et huius signū est ꝙ tēpore pluuiali sal liquescit in scutella. Un̄ quarto metheo. dr. Si sal debet resolui ī materiā et formā primā: resoluit in aquā et sic dissoluit. Ideo si sal ponit ad ignē incipit corrūpi ꝛ salire qꝛ contrariū inuenit. Textus.

¶ Aliud signū. si mulier priꝰ mouet pedē dextrū: signū est masculi. Ecōtrario aūt mō se hꝫ. modo si femella est cōcepta: tunc mulier est grauis et palida ꝛ vēter est oblōgus et in sinistra rotundꝰ. et mamilla in sinistra pte nigrescit. ꝛ lac eius nigrū erit

indigestū liuidū/et aqueū. Et fāluz supra corp⁹ pollitū diuidit pars eius a parte. Et positū supra fontē vel vrinā natat. et sic de aliis. Itē si dolor est in sinistra pte semp est femella. Si vero in dextra mascul⁹ est. Itē aliud experimentū qđ scio eē verū et expertū. si aliqs scire voluerit vtrū mulier sit īpregnata vel nō. det ei bibere mellicratū. si tūc senserit pūctiones circa vmbilicū tunc cōcepit. si autē nō senserit mīme ɔcepit. Mellicratū autē vocatꝛ potio q̄ fit ex aqua et melle. ꝛ fit p hunc modū: ꝙ accipi debent duo coclearia de aqua: et vnū de melle tali pportione ꝛ misceatꝛ insimul et detur mulieri ad potādum in coitu lecti vel stati post. Et forte mulieres astute dicerēt oppositū. et ergo qn̄ aliquis vult experire non debet dicere de īpregnatione. ꝛ si ipsa conqueritꝛ dolorē capitis vel alteri⁹ partis vt sepe solent facere tunc hō debet semp dicere illud vz cōtra talē dolorē. et debet sibi illū potum dare. ꝛ tunc de mane debet dicē nōne doluisti in ali/qua parte. ꝛ si crica vmbilicū dicunt tūc iudiciū cōceptionis in isto iudicatꝛ. si vero nō: tunc nō ɔcepit. Sz quedā mulieres sunt ita astute ꝛ considerātes sophisma illđ. et nolūt dicere veritatē sed semp alio mō dicūt ꝙ se hn̄t in vitate. .Cōmentū

¶ Hic autor ponit bonū signū simplicis ɔceptionis et experientiam verā que pz in textu. Vnde nota ꝙ ratio istius experimēti est qꝛ mel obstruit neruos et venas. ꝛ ex isto generatꝛ dolor circa vmbilicū. Itez illud dulce est insanū: qꝛ oīs pinguedo dulcis est mala. et pisciū est pessima pter viscositates. vnde dulce supernatat in stomacho. sed qꝛ tunc calor stomachi pter fetum est debilis. ideo sumpto mellicrato mulier dolet circa vmbilicū

¶ Caplm nonū de signis corruptōis virginitatis.

Textus.

Post hoc notāda sunt signa corruptionis castitatis. Iuxta quod notādum. ꝙ aliqn̄ virgines grauiter corrūpuntꝛ: ita ꝙ cap vulua multū ampliatꝛ: qꝛ mēbrum virile est nimis magnū et ineptū: sic ꝙ mulier tam āplaz acquirit vuluā. ita ꝙ vir sine dolore sui mēbri coit. ꝛ tunc est prius corrupta. Et hec est causa quare iuuenes mulieres cū pmo corrūpuntꝛ dolēt pro tpe in vulua: qꝛ āpliata est et ad coitū disposita. Alia autē est causa coad/iuuās: qꝛ est quedā pellicola intꝛ vuluā et phesicā que corrūpitꝛ. Ei q̄to plus coiūt tanto plus in tali ludo fortificantꝛ.

Commentum.

¶ Hic autor prosequitꝛ de signis corrupte castitatis. et satis pz

ī textu. Sꝫ extra textū est aliud signū: q: vulua mulieris semp est clausa: sed virgīs semp aperta stat. ideo virgo altius migit ꝙ mulier. Nota si vis experire vtrū virgo sit corrupta. puluerisa fortit flores lylii crocei q sunt int albos flores et da ei comedere de illo puluere. si est corrupta statī migit. Itē fac eā migere sup quandā herbā que dicit malua vl papel de mane si sit sicca tūc est corrupta. si aūt virgo est manet viridis et nō est corrupta. vel accipe fructū lactuce ꝛ pone āte nares eius: si tunc est corrupta statim migit. Textus

¶ Capitulū decimū de signis castitatis.

Signa castitatis sunt hec. pudor/verecūdia/timor/cū casto icessu et loquella. ꝛ cū despectu applicāt se viris et viroꝝ actib⁹. sed quidā ita astute iueniunt ꝙ oībus istis obuiare sciūt et tūc hō dꝫ se ꝯuertere ad vrinā: q: vrina virginū est clara ꝛ lucida: qn̄qꝫ alba: qn̄qꝫ glauca. Si vo fuerit aurei coloris clara ꝛ pōderosa animū coeūdi sigāt. i. appetitū. et hoc ē verū in nō corruptis. Corrupte enī mulieres habēt vrinā turbidā per fracturā pellicule p̄cedentis. et sperma viri apparet in fundo vrine talis mulieris: sed in mēstruosis vrina est sanguinea. et in tali mense qn̄ patit habet oculos aqueos ꝛ alteri⁹ coloris in facie ꝛ abhominatione patit in cibo. Et ideo sibi q̇lquis caueat ne coeat tūc cū eis: q: nociuū est: vn̄ prudētes mulieres sciūt se tūc custodire et separātur a viris per tps flux⁹ mēstruoꝝ. Cōmentū

¶ Hic autor exequit de signis castitatis. Nota, vrina virginū ē clara: q: ipse sunt calide ꝛ bene digerūt. et ideo vrina q̄ trāsit p loca digestiōis sumit ibi calorē. vn̄ colorat in renib⁹. Sꝫ dꝫ capi vrina post somnū primū. q: tunc facta est digestio. ꝛ debet videre ꝙ vrina p accidēs nō sit variata. scꝫ morbo vl nutrimēto grosso. Nota in vrina sunt tres regiones. scꝫ superior: vbi considerant mēbra superiora. scꝫ cerebrū et caput. Secūda in medio: vbi ꝯsiderātur mēbra media. scꝫ renes et cor. Sed tercia est iferior: vbi cōsiderant testiculi/lumbi/ꝛ matrix. ideo dicit lrā sperma semp apparet in fundo ꝓpter suā grauitatē. Nota qn̄ mulier est menstruosa tunc humores ascēdunt ad oculos: q: oculus est pars porosa corporis et cito est passibilis. Et tunc mulier pallet in facie et ipsa patit abhominationē cibi: q: nō cupit ꝓpter infectionē cerebri et olfactionē. Et tunc est nociuū cū eis coire: q: illi pueri q̄ tūc ꝯcipiunt inclinātur ad morbū caducū et ad leprā. quia talis materia est valde venenosa. Textus.

¶ Est autē notandū q mulieres ātique in quib' mēstrua fluūt ⁊ quedā in quib' mēstrua sunt retēta: si īspiciūt pueros in cunis iacētes intoxicāt oculos eorum visu. Ut dicit albertus in libro suo de mēstruo mulierum. Causa hui' in mulierib' apparet quib' mēstrua fluūt. q2 tēpore fluxus humores q mouētur p totū corpus primo inficiūt oculos. et oculis īfectis aer inficit. ⁊ tunc aer ille inficit puerū. et illud est de intētione phī in de somno et vigilia Causa aūt quare ātique mulieres quib' non fluūt mēstrua inficiunt pueros est: q2 retentio menstruorū facit abundantiā malorum humorū. et q2 mulieres antique sunt deficiētes in calore naturali naturāte ⁊ digerēte talē materiā. et precipue si fuerīt pauperes sic q nutriūtur a cibo et nutrimēto grosso quod operatur ad talē materiā infectā. Et ille mulieres plus inficiunt q2 menstruū hic cedit ad purgationē nature ipsarum.

Commentum.

¶ Hic autor ponit quoddā notabile: ⁊ patet manifeste in textu. Nota humores mali exeunt per oculos potius q per aliud mēbrum: q2 oculus est aque'. ex secūdo de aīa: quod pz. si cōprimit lacrimat. ⁊ ideo mulieres multū lachrimātur: q2 habent multū de humido quod petit exitū. Et quādo oculus sic est īfectus tūc īficit aerē tangentē oculū. et ille vltra inficit aerē ppinquū ille aer iterū aliū aerē vsqz puenit ad obiectū. ⁊ ibi fit reuerberatio mali humoris et ibi primo operat: q2 oīs actus fit cū resistētia aliqua: q2 illa īfectio fit circularit. q2 si nō tūc solū mulier inficeret scdm vnā differentiā loci pōnis. et nō secundū oēm. Nota pueri sūt debiles et tenuis nature. ideo pueri facilit intoxicātur Toxicū ē venenū qd fit de toxo de tali arbore amarissima. et c' succo gustato aues moriunt. Nota q ideo ocul' mulieris fatiānātis piecit camelū in foueā. ita q illa pessima mulier tm̄ cogitauit de malis q quidā humores mali generabant in spiritib' eius et illi exiuerūt per oculū. ⁊ illos volēs camel' effugē cecidit in foueā. Et illo' basilic' īficit videntē ipm: q2 venenū emittit. et si poneret speculū ad qd verberarētur humores ad oculū basilici tunc ipsemet moreret vel inficeret. Nota si aliquis qreret si mulieres sunt venenose quare nō intoxicāt seipsas: Dicendū q venenū nō agit in se: sz in aliud. Cui obicit. cū ergo mulieres sunt naturalit intoxicate: ergo nō intoxicāt seipas. Alia causa ē q2 sunt ↄsuete. Vñ auerrois in plogo tercii phicorum. quedā erāt cōsuete comedere venenū: ita q erat eorum cibus.

Capitulũ vndecimũ de defectu matricis. ¶ Textus.

Et q₂ dictũ est de menstruo: igit̃ ad mẽstruorũ locum pcedamus: id est ad matricẽ. et videamus quot acci/dẽtia sũt circa ipsã matricem. Matrix enĩ mulieris sepe patit̃ suffocationẽ. Suffocatio enĩ apd̃ medicos vocat̃ cõp̄essio spirituũ vitaliũ ex vicio matricis egressa. ⁊ per hoc ĩpedit̃ anhelitus in muliere. ⁊ illud euenit qñ matrix de p̄prio loco tollit̃. tũc ex frigiditate cordis supueniẽte tales mulі/eres qñq₃ patiunt̃ sincopim. i. cordis debilitatẽ. aliqñ vo alique v̄ginẽ in capite patiũt̃. Galien⁹ enĩ magn⁹ in medicina narrat de quadã muliere suffocatiõe₃ matricis paciẽte. ꝙ ex illa causa tantũ patiebat̃ ꝙ nõ potuit loqui: et cecidit quasi mortua esset: q₂ nullũ signũ vite habuit. et vocati sũt medici plures q̄ vidẽtes ipsã ⁊ causam ignorãtes dixerũt eã veraciter esse mortuã. Ga/lienus autẽ supueniẽs causã considerauit ⁊ mulierẽ a passione illa liberauit. Hec enĩ egritudo cõtingit in mulieribus ex eo ꝙ abundat in eis menstruũ corruptũ et venenosũ. et ideo bonũ est ꝙ tales mulieres quecunq₃ fuerint siue iuuenes, siue antique sepe viris vtant̃ vt mat̃ia talis expellat̃. et expedit in iuuenib⁹ q₂ in eis abũdat hũidũ. ⁊ hec est causa quare iuuenes mulieres qñ incipiũt coire multũ impinguant̃ anq̃ cõcipiũt. ⁊ curam de pueris minime hñt. q₂ cura. vt dı. ph̃s in de secretis secretorũ. facit multũ senescere qd̃ nõ videt̃ in illis. Ille enĩ iuuenes mu/lieres qñ multũ habũdant in tali materia multũ appetũt coire p̄pter materie abũdantiã. ideo peccatũ est in natura illas retra/here ⁊ coitũ p̄hibere ad illũ quẽ diligit. q̃uis sit peccatũ ĩ morib⁹ de quo nichil ad p̄positũ. Audiui in cõfessione societatis ab vno inquirere causã a me quare hoc esset qñ ipse dormiret cũ sua di/lecta iuuẽcula ꝙ tũc ipse coitu finito inueniret ventrẽ suũ vsq₃ ad vmbilicũ cũ sanguine perfusũ: et timuit multũ et causam ignorauit: ⁊ nõ fuit ausus se retrahere a iuuẽcula p̄pter amorẽ magnũ inter eos. Et ideo quãdoq₃ flux⁹ mẽstrui p̄dest mulieri et quãdoq₃ nocet scd̃₃ ꝙ materia magis vel minus abundat. ⁊ ille fluxus nõ fuit menstruorũ: sed seminis in coitu fluẽtis p̄pt̃ abundantiã materie. ¶ Commentum.

¶ Hic autor exequit̃ de ĩpedimẽtis ꝯceptionis. Nota suffocatio matricis p̄uenit ex eo ꝙ matrix tollit̃ aduersus cor: ⁊ tũc magna frigiditas se extẽdit ad cor sic ꝙ cor patit̃ sicopi. ⁊ dı a sin q̄ est con ⁊ copos incisio q̃si cũ incisione siue debilitate cordis. ⁊ alio

noīe dicit̄ extasis. ⁊ illa passio maxime accidit viduis que prius habuerūt viros ⁊ iam nō habent. vnde menstrua eaꝝ corrūpunt̄ in matrice ⁊ generant̄ grossi humores q̄ in corde generāt debilitates. et ideo ipsis multū valet coitus.

Capitulū. xii. de impedimētis cōceptionis. ¶ Textus.

Nunc autē de impedimētis ꝯceptōis aliqua tāgam⁹. impedimēta ꝯceptōis plura sūt. q꞉ impedimētū qn̄qꝫ cōtigit ex nimia hūiditate matricis. qn̄qꝫ ex frigiditate. qn̄qꝫ ex siccitate qn̄qꝫ ꝑpt̄ nimiā pinguedinē corporis. q꞉ pinguedo circūuoluēs orificio matricis ꝯstringit ipsā ⁊ nō ꝑmittit semen viri intrare. vnde cognitio hui⁹ est de muliere: cuius renes sūt sepulti ⁊ occultati in pīguedine ex omni parte. ille enī mulieres si in coitu semen recipiūt nō pōt intrare matricē. ⁊ sic eiciūt ipsū cū eiectione vrine. ⁊ iō breuiter si post coitū vrina talis mulieris videat̄ manifestū erit si semen viri in matrice eius sit collectū vel nō. si sic tūc vrina eius est immūda ꝑpt̄ cōmixtionē cū viro. si vero nō: tūc iteꝝ appebit. ⁊ qn̄qꝫ apparebit ꝙ vrina nō totalit̄ eiecit illud semen. q꞉ si sūt calide tūc sua caliditate exalāt. Sūt etiā quedā mulieres q̄ ita tenues ⁊ lubricas hn̄t matrices ꝙ semen intus nō potest retineri Et ex multis aliis causis illud euenit: de q̇b⁹ ad p̄sens nullā fit mentio. ¶ Commentum.

¶ Hic autor ponit q̄dā notabilia vt pꝫ in textu. Nota si semen viri ⁊ mulieris nō sūt ꝑportionata ī q̄litatib⁹ primis. i. in calido ⁊ hūido. tūc talis ꝯceptio īpedit̄ pn̄cipal'r. q꞉ agēs ⁊ patiēs debēt esse ꝑportionata ex scd̄o de aīa. subiecta armonia. i. sub certa ⁊ determīata cōbinatione. vn̄ q̄dlibet nō agit in q̄dlibet. vel q̄dlibꝫ nō fit ex quolibet. i. de generatione ⁊c. ¶ Textus.

¶ Et est etiā notandū ꝙ sepe cōceptio ex parte viri impedit̄ ita ꝙ semen ei⁹ q̄d emittit est nimis tenue sicut aqua. ita ꝙ si matrici infūdit̄: tūc liq̄ditate sua elabit̄. Et quādoqꝫ accidit ex frigiditate testiculoꝝ: vel siccitate. et illud semen scd̄m doctrinam medicine ad generationē est incōueniēs. Scd dubiū est cuius sit causa an ex defectu viri vel mulieris. Juxta q̄d notādū ꝙ isto mō scitur an ex parte viri vel mulieris sit defectus: accipiātur due olle ⁊ in vtrāqꝫ vrina mittat̄: viri ī vnā ⁊ mulieris in aliā. et ponat̄ in vtraqꝫ furfur tritici. et talis expimentator diligent̄ obstruat ollas per nouē dies vel paꝝ āpli⁹. et si ꝯtingit ex vicio viri defectus tūc īueniet quosdā vermes in olla viri. ⁊ cacabus dꝫ supra poni ⁊ īuenit̄ rana fetida vel cātabra fetida. Si v̄o ex

vicio mulieris fuerit in olla suū menstruū. si ex vtriusq3 vicio in vtra olla aliqd predictoꝝ inueniť ꝛc. ¶ Cōmentū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile vt pz in textu. Nota si vis bñ examinare accipias aliqd de spermate viri et ponas in aquam. et si tendit ad fundū signū est ꝙ semen viri non est in defectu cōceptionis. glosa. qꝛ est bene digestū et spissū. ideo petit fundū.

¶ Nota ꝙ mulieres q̄ sepe coiūt ppť delectationē ille generāt fetus debiles. ergo abstinete a coitu tūc gn̄abitis fortes pueros et hoīes. qꝛ semen est satis forte ꝛ vnus frater pōt ꝯueniēter eē fortior alio. Vn̄ nota causā expimenti. qꝛ si semen viri ē nimis tenue tūc cito cōuertiť in vermes: ꝛ nō habet virtutē resistentē actioni corpis celestis. vnde ista hūiditas q̄ in fūdo nō est densa et bene indurata cito alterať. ¶ Nota si mulier biberit saluiā coctā cū vino per tres dies: tūc nō ꝯciperet in vno āno. glosa. qꝛ saluia ē frigida. Itē comedat apē ꝛ nūꝙ ꝯcipiet. ꝛ ergo ex illis ꝯcludo ꝙ mulieres sepe coiūt: similiter viri ppter magnā delectationē quā habēt ad inuicē. qꝛ vulua in se cōtinet magnā dulcedinē viro. sed tn̄ de illis nō multum dico ad plenus. ꝙuis bene multa dicere vellē. s3 hoc nō facio. qꝛ aliqs socius q̄ hoc legeret sensibus priuari posset. qꝛ nos multa facimus ppť mulieres et ppť dulcedinē quā habent in eoꝝ mēbris. s. in mamillis/vulua facie. ꝛ sic de aliis vt videtur. ¶ Textus.

¶ Si qs igiť velit mulierē iuuare vt impregneť ꝛ masculum cōcipiat: accipiat matricē leporis ꝛ intestina eiusdē ꝛ faciat desiccari ꝛ in puluerē redigat. et illud mulier bibat tpatū cū vino ꝛ similiter faciet cū testiculo leporis. ꝛ hoc in fine menstruoꝝ ꝛ cū viro suo coiat ꝛ cōcipiet masculū. Itē accipiat mulier succinctam ꝛ intingat in lacte asine lanā carpinatā et ligat sup vmbilicū eius donec coiat cū viro suo: et cōcipiat. Et hoc dico remotis interscisis causis vel impedimētis aliis qb⁹ per ignorantia3 hoīs effectus ille sepius phibeť. Et si q̄rat aliqs q̄ sūt illa impedimēta inspiciat diligēter oīa q̄ vsq3 ad illum locū dicta sunt. Item accipiat epar parui porci ꝛ testiculos et desiccat ꝛ etiam redigat in puluerē et dat in potu masculo ꝛ mulieri. ꝛ mascul⁹ si prius impotens fuit ad generandū generabit. et mulier que non potuit concipere concipiet. ¶ Cōmentum.

¶ Capitulū aliud quō mulieri debet iuuari vt ꝯcipiet ꝛ maxīe vt cōcipiat masculū. Nota matrix leporis ꝛ ītestina si desiccanť ꝛ puluerisanť fiūt multū calida. silr epar porci in se est calidū ꝛ

sic generabūt calorē sufficientē ad ɔceptionē. et carnes porcine sūt valde bone vtilitatis. ⁊ sūt ꝓhibite a iudeis. qꝛ vnus iudeus mutatꝰ fuit ī suē. ⁊ iō nolūt comedere matrē suā siue porcinas carnes. et ē alia cā naturalis. qꝛ debēt vti frigidis cibariis p que calor eorꝫ extinguat̄ a calore xp̄i fideliū. ¶ Nota illō debꝫ fieri in fine menstruorꝫ. qꝛ tūc matrix est sicca ⁊ qdamō calidior p recessū menstruorꝫ frigidorꝫ. Itē sūt alia expimēta. mulier accipiat āphorā herbā puluerisatā bibēdo cū vino ⁊ ɔcipiet. Itē vrina viri bibita īpedit ɔceptōꝫ. Itē si accipiat vuluā leporis ⁊ pulueriset cū melle liquido et accipiat cor thauri et illi pariter accipiūt ebulitionē. ⁊ sic mulier accipiat ī vna septimana. ita ꝙ vno tpe plꝰ q̄ꝫ alio tpe accipiat et ɔcipiet. Itē mulier dꝫ vti calidis ⁊ bonis cibariis. et dꝫ qdamō inebriari et bn̄ fricari. et dꝫ cauere ne natura eleuata semen īpediāt. ita ꝙ debꝫ se cito labori applicari ad retinendū et statim postea dormiat et sine dubio ɔcipiet.

¶ Et est etiā documētū obseruādū s. qn̄ aliqs sētiat ¶ Textꝰ mulierē ɔcepisse ꝙ nō nominet ī p̄sentia mulieris aliqd de raris cibariis ad qd appetitꝰ mulieris possꝫ īclinari. nisi ei possit libitū ꝓseq̄. qꝛ si mulier tale qd postularet nullo mō posset haberi haberet occasionē abhorrēdi ꝓpt̄ ɔtrariā dispōeꝫ appetitꝰ. fetus et sic ɔceptꝰ debilis reddit̄ ⁊ extīguit̄. ideo cōsultū est qn̄ mulieres petūt carbones vel aliqd consimile ꝙ eis ministret̄. Vidi enī de quadā muliere q̄ cū imp̄gnata fuissꝫ peciit poma recentia que cū habere nō potuit cecidit ad lectū ⁊ infra diem et noctē nichil gustauit neqꝫ panem neqꝫ potū. et fuerūt circa eā iuuenes mulieres ⁊ ancille q̄ prius nō ɔceperūt q̇bus illa fuerūt occultata. et qn̄ impregnata peciit poma recētia: ⁊ ancille astātes dixerūt nō inueniūt̄ loquētes īter se ꝙ venenosū essꝫ dare mulieri poma qꝛ viderent in febricitātibus ɔsimile et in parte illa decepte sūt tunc autē illa imp̄gnata ex carētia pomorꝫ multū fuit debilitata in tm̄ ꝙ fetus anteq̄ꝫ ad debitū tp̄s ꝑuenit mortuus exiuit: in cuius egressu illa mulier laborauit tribus diebus et noctibus. et ante egressū illa mulier emisit sangninē per nares duobus diebus et vna nocte. ille vero sanguis fuit mēstruosus. ⁊ signū corruptionis fetus fuit illud. Iuxta illud ypocra. mēstruis fluentibus impossibile est fetū esse sanū. ideo vt oīa illa pericula euitant̄ apud oēs impregnātes: bonū est vt mulier in custodia habeat̄ et modice moueat̄. ⁊ vt eis cibaria mollia et leuia ministrent̄: et omnia iuxta appetitū ꝓsequant̄.

¶ Commentum.

¶ Hic autor in toto illo textu iam recitato ponit duo documenta: et satis manifeste patent in textu. ¶ Textus.

¶ Sed antequam nostrum sermonem ad alia convertamus. Notandum est unum notabile signum: quod fit ad cognitionem masculi in utero matris existentis. et est illud. Accipiat aquam mundam de fonte claro et puro et procurat sibi unam guttam sanguinis vel lactis de dextro latere mulieris: et infundet guttam illam aque iste. si tunc gutta petit fundum signum est masculi. si vero supernatauerit signum est femelle. Item si dextra mamilla fuerit maior sinistra impregnata est masculo. si vero sinistra maior femellam portat. ¶ Comentum.

¶ Hic autor ponit secundum documentum. Et nota quod quando mulier concepit tunc debilitatur et variatur gratia fetus concepti in ipsa. et ideo quicquid cupit sibi detur. et si non. tunc evenit dolor: eo quod appetitus non producit. quia voluntas delectatur in prosequendo quod diligit. unde nihil appetit nisi fuerit animatum ex. iii. de anima. et per commentato. iii. ethicorum patet. quia voluntas est appetitus intellectus et semper est boni simpliciter vel apparentis. unde omnia bonum appetunt. patet per diffinitionem boni quam dat aristoteles in principio primi ethicorum dicens bonum est quod omnia appetunt. ¶ Nota quod post conceptionem quando menstruum fluit hoc est signum destructionis fetus. quia fetus debet nutriri de menstruo fluente. sed si modicum fluit propter purgationem nature ne fetus suffocetur hoc est proficuum.

Capitulum ultimum de natura spermatis et digestione.

Neque vero finem dictis imponamus ut nostra ¶ Textus. doctrina subtiliter et magis complete habeatur cum de materia menstruorum aliqualiter dictum est. transeundum est ad materiam spermatis in viro. Sperma vero ut supra dictum est. nichil aliud est quam superfluum alimenti quod in substantiam rei alitude non cedit. Iuxta quod notandum quod medici ponunt quattuor in homine digestiones. et dicunt quod talis est modus nutritionis quod primo cibus masticatus in ore dirigitur ab ore ad ipsum stomachum. et ibi fit digestio prima. et ibi separatur purum terrestre ab impuro terrestri. et illud impurum dirigitur ad viscera. et ulterius emittitur per secessum. Sed purum hoc ulterius dirigitur ad epar. et ibi fit secunda digestio. et tunc iterum ibi separatur purum aquaticum ab impuro aquatico. Impurum aquaticum dirigitur ad vesicam. et ulterius per micturam emittitur. sed purum dirigitur ad cor. et ibi fit tercia digestio et separatur purum ab impuro. Impurum dirigitur ad vasa seminalia. et ex illo fit sperma in viro: et in muliere menstruum.

sꝫ purũ est sãguis ꝛ illud dirigitᷣ a corde ꝑ magnas venas q̄ dñr capillares ꝑ quas venas dirigitᷣ sãguis ad singula mẽbra. ꝛ in illis mẽbris fit vltĩa digestio et iteꝝ sepat purũ ab ĩpuro. Im purũ emittitᷣ ꝑ sudores ꝛ ꝑ vngues ꝛ cõsimilia. Hoc autẽ purũ ꝯuertitᷣ ꝛ ꝯgelatᷣ in subãꝫ aliti. ita ꝙ tales pori q̄ sũt euacuati ꝑ calorẽ natalẽ illi ecõuerso repleãtᷣ. ꝛ si plꝰ venerit ꝙ̄ ẽ deꝑditũ tũc dr augmẽtatio. Sꝫ ad hoc reqruntᷣ quattuor. Primo matia sufficiẽs q̄ est panis ꝛ ꝯsilia. Scđo porus recipiẽs illã quartã digestionẽ. Tertio nata distribuẽs. Quarto calor natalis ꝯuertẽs alimentũ in alitum. ¶ Commentum.

¶ Hic autor exeqᷣtᷣ de vltĩo motiuo huiꝰ libri. ꝛ oñdit modũ generatiõis spmatis. Nota hõ ẽ optĩe digestionis ꝛ subtilioris. q̄a est magni caloris et ꝑptᷣ multos labores digerit ꝛ ꝯsumit hũidũ q̄r calor agit in humidũ: sicut in subiectũ. et calor facit exalare hũidũ radicale. iõ opꝫ eẽ restauramẽtũ caloris ne ꝯsumat hũidũ radicale. et sic mors seq̄retᷣ. q̄r ꝯsũpto hũido radicali ĩ quo ꝯsĩstit vita: nulle ꝓsũt medicine. sꝫ tñ notandũ ꝙ vnũ indiuiduũ ꝑ aliquã medicinã põt viuere ꝑ ãnũ vel ãpliꝰ sine nutrimẽto: sicut exptũ est. sꝫ hoc nõ põt fieri cursu ꝯĩ. ¶ Nota masticatio est q̄dã ꝯteritio cibi facta ꝑ dẽtes. ꝛ sic nata ordiauit ĩ añriori pte dẽtes acutos vt bene diuidãt cibũ. sꝫ in fine latos ordiauit ꝑptᷣ masticationẽ. vꝰ. Sũt hõis dẽtes trigita duo comedẽtes. ¶ Textus

¶ Sꝫ de his q̄ dicta sũt ꝯsurgit dubitatio q̄dã. Vtrũ calor agit in ipsũ hũidũ ꝯsumẽdo sicut opatio caloris in eo ꝙ calor natalᷣ. Pro qua sciẽđ ꝙ scđꝫ aresto. iiii. metheo. ca. de opatiõe. ꝙ triplex ẽ opatio q̄ ex pte caloris accipitᷣ in ca. de oppõe q̄litatũ actiuoꝝ. Priã opatio caloris inꝙ̄tũ calor hꝫ dissoluere et exalare et ꝯgregare homogenia et disgregare eutrogenia. Scđꝫ pꝫ sic. q̄r si accipitᷣ vna massa de auro et argẽto et ponatᷣ in ignẽ: calor facit fluere aurũ ab argẽto ꝛ ecõuerso. ꝛ sic locutꝰ ẽ phũs. ii. de gña. vbi dicit ꝙ calor detmĩatꝰ agit tãꝙ̄ organũ. s. securis vl' bipẽnis q̄r sp dissoluit ꝯiũcta. sꝫ calor in eo ꝙ natalis hꝫ in se vtutẽ formatiuã vniuscuiusqꝫ rei vel nate cuiꝰ calor dr eẽ natalis. ꝛ sic in eo ẽ vtꝰ celi vel vtus motoꝝ celestiũ et vis seminis ꝯplexiõis vel forme illiꝰ nate quã format. Sicut ꝯtingit videre in calore seminis plãte et aĩalis vbi est vis q̄ vocatᷣ forma plãte. Et eođ mõ credo ꝙ sit in natalibꝰ ꝙ̄tũ calor natalis hꝫ digerere hũidũ vt ꝓportionabitᷣ sibi subiectũ scđꝫ exigentiã cuiuslibet speciei. Sic ergo educit hũidũ ipꝫ ꝯsumẽdo nõ in ꝙ̄tũ calor: sed in ꝙ̄tũ

calor naturalis q̄ in digestione accipit. q2 in digestione accipit illd hūidū vt t̄miat ad speciē ei9 cuius ē hūidū. sicut ad speciē ptis plāte vel aīalis vel mineral'. et hoc nullo mō faceret in q̄tū est calor: sȝ poti9 resolueret totū hūidū ita q̄ in siccū t̄miaret. Jstis ergo visis et intellectis breuit' ad ppositū redeam9 ꝛ dicam9 q̄ spma nichil alīd ē q̄ supfluū alimēti qd in subāȝ rei aliūde nō cedit. Et sic de his q̄ dicta sūt manifeste apparȝ q̄ sit diffinitio spmatis scdȝ illa q̄ aliqual'r pri9 fuerūt ignota. Cū ergo totum digerit' ī vtero p̄cipue iuxta t̄ciā digestionē. q2 tūc nō totū cedit ad depditū. sȝ p restauratōeȝ mittit' vl' mutat' ī cruorē sāguinis subtilis et dat' ad vasa seminalia vbi v̄tute testiculoꝝ illud etiā dealbat' et fermētat'. iō spma viri est albi coloris ppt' vltimā decoctionē quā hȝ ex pte testiculoꝝ. Jllud idē spma āpli9 emissū a viro nimiū desiccat corp9. q2 v̄tutē humectādi ꝛ calefaciēdi nō hȝ. Calore aūt extracto et hūido fit debilitatio vite ꝛ p ꝯsequēs mors. Et hec est cā quare illi q̄ multū coiūt ꝛ freq̄ter nō sūt lōge vite: q2 corpa a natali hūido exsiccāt'. ꝛ desiccatio ē cā mortis. cā ergo sufficiēti posita ponit' ꝛ effect9 eius. Et huic ꝯsonat q̄ dt aresto. in de lōgitate ꝛ breuitate vite. q2 spma āpli9 emissū desiccat corp9. et subdit. ppt' hoc ei mul9 lōgioris vite ē q̄ asin9 vel equ9 ex quo genit9 est. ꝛ femelle masculis. si masculi coitiui sūt. Et subdit q̄ pp̄ter has passiones masculi breuioris vite sūt femellis. Est enī gn̄alit' verū q̄ masculi lōgioris vite sūt femel9lis si coitiui nō fuerīt. Sic ergo ex intētione phī pȝ q̄ vita hoīs ꝯsistit ī calido ꝛ hūido radicalit': q̄uis ī aliis īstrumētal'r ꝛ ministerialit'. et sic pȝ q̄ coit9 exsiccat. et etiā pȝ q̄ posita cā ꝯseruāte effectū ponit' ꝛ iste effect9. si v̄o cā destrueret' ꝛ effectus. ergo a prīo ad vltimū coitus q̄ ampli9 fit est causa breuitatis vite. ꝛc.

Sequitur de materia spermatis.

Circa materiā spmatis sūt q̄dā notāda adhuc scȝ q̄ spma viri aliq̄n durū ē ꝛ bene decoctū decoctione testiculoꝝ. ita q̄ q̄libȝ ps adest pti: q̄ admodū lactis coagulati. et illd spma albū est velut lac coagulatū forti coagulatōe. hȝ tn̄ naturā ꝯfirmāde fluxibilitatis nō ī ptib9 suis. sȝ de genitalib9 vasis testiculorū. alit' enī nō expelleret de vasis genitalib9 in vuluā mulieris. et de isto spmate gn̄at' robust9 ꝛ fortis fet9. Est alīd semen tenue et ī suis ptib9 fluxibile: ꝛ illd nō ē bn̄ decoctū. si illud expellit' ꝛ in matricē recipiat': fit ex eo fet9 tenuis et fragilis nat'e. ꝛ illud hȝ naturā lactis liq̄di et tenuis. Cōtingit enī aliq̄n debilitatio

nate apud fetū. ꝙ caput debilitaṫ. ⁊ hoc qñ mulieres impḡnate aliū puerū pri⁹ genitū cū alio nutriūt. Cā vo hui⁹ debilitatiōis est. q2 ista maṫia de qua puer exñs ī vtero dꝫ pasci ⁊ nutriri cedit in alimentū pueri pri⁹ geniti quē lactat mater. et iste casus cōtingit hodierna die ꝑpṫ inexpientiā mulieꝝ causā illi⁹ defectus nescientes. et iō mulieres īpregnate nūꝗ deberēt lactare pueros post ꝯceptionē vel impregnationē alteri⁹ pueri vel fetus propter causas superius enumeratas. ¶ Commentum.

¶ Hic autor ponit dubiū et satis pꝫ ī textu. Nota calor in aīali nō facit digestionē in ꝙtū calor: sꝫ in ꝙtū est bñ regulatū ab aīa et iō peccauerūt aliq̄ antiq̄ dicētes ꝙ in plātis esset nutritio. et in supiori pte eēt ab igne ⁊ ī inferiori essꝫ a ṫra. hoc nō vꝫ. q2 dt aresto. ii. de aīa. ꝙ si sic essꝫ tūc mixtū cito dissolueret. Quid ei ꝯtinēt elemēta in mixto nisi aīaꝫ. vñ aīa est pricipiū oīs actiōis sꝫ calor siue spūs sūt instrumēta: q2 sūt in ṽtute aīe ⁊ nō in ṽtute suiipsius. Et sic subiungit.

¶ His visis finem dictis imponamus ⁊ grates deo reddamus qui nostrū in hoc ope ⁊ in aliis illūiat intellectū. ⁊ de obmissis peto veniā ⁊ auxiliū diuine gratie a qua oīs sapiētia orta est ⁊ vita eterna. ad quā nos de⁹ oipotēs ⁊ glorios⁹ cūcta gubernās atqꝫ regnās perducat q̇ cū patre ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat Et in quo est sūma securitas/tranqllitas/iocūditas/⁊ sine fine eternitas sanctoꝝ existat oīm p infinita seculorū secula. Amen

Finit tractatulus venerabilis Alberti magni.

Sequūtur capitula huius libri.

